

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DE AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNE UYGUN
OLARAK YÜRÜTÜLEN SPOR ALANINDAKİ HUKUKİ
VE KURUMSAL DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN
TUTUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Murat HELVACI**

**Tezi Yöneten
Yrd. Doç.Dr. Yusuf CAN**

**Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Şubat 2007
KAYSERİ**

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**TÜRKİYE'DE AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNE UYGUN
OLARAK YÜRÜTÜLEN SPOR ALANINDAKİ HUKUKİ
VE KURUMSAL DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN
TUTUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Tezi Hazırlayan
Murat HELVACI**

**Tezi Yöneten
Yrd. Doç.Dr. Yusuf CAN**

**Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi**

**Şubat 2007
KAYSERİ**

Yrd.Doç.Dr.Yusuf CAN Danışmanlığında **Murat HELVACI** tarafından hazırlanan: **“Türkiye’de Avrupa Birliği Sürecine Uygun Olarak Yürütülen Spor Alanındaki Hukuki ve Kurumsal Değişikliklere İlişkin Tutumların Değerlendirilmesi”** adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

24.01.2007

JÜRİ

İmza

Başkan : Doç.Dr.Mahmut ÖZDEVECİOĞLU

Üye : Yrd.Doç.Dr.Yusuf CAN (Danışman)

Üye : Yrd.Doç.Dr.Yahya POLAT

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun .....tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Enstitü Müdürü
Prof. Dr. Meral AŞÇIOĞLU

TEŞEKKÜR

Bu çalışma Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalında yapılmıştır.

Tüm çalışma ve faaliyetlerimizde bizleri destekleyen Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı hocamız Sayın Prof. Dr. Bekir ÇOKSEVİM'e,

Çalışmamızı olumlu bir şekilde değerlendiren Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürü Sayın Prof. Dr. Meral AŞÇIOĞLU'na

Çalışmamın her safhasında tecrübelerini ve bilgilerini esirgemeyen, özellikle yönetsel ve politik konularda kendine has akıcı üslûbuyla beni aydınlatan çok değerli hocam tez danışmanım Sayın Yrd. Doç.Dr. Yusuf CAN'a,

İstatistik verilerin değerlendirilmesinde ve her branşta bana yardımcı olan Antrenörlük Bölüm Başkanı hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Yahya POLAT'a

Araştırmayı genel olarak değerlendiren ve beni yönlendiren Spor Yöneticiliği Bölüm Başkanı hocam Sayın Doç. Dr. Mahmut ÖZDEVECİOĞLU'na,

Yine spor yönetimi alanında çalışan ve bu alanda bizlerden bilgilerini esirgemeyen öğretim görevlisi hocamız Sayın Hacer GÜVEN'e,

Araştırmanın yazımında bana yardımcı olan yeğenim Aykut HEKİM'e,

Son olarakta maddi ve manevi her tür türlü olanaklarıyla, her zaman yanımda olan ömrüm boyunca borcumu ödeyemeyeceğim, beni bu çalışmalara yönlendiren, bu ruhu kazanmamda bana ilham kaynağı olan ve bu duruma gelmeme vesile olan insanlar annem Muazzez HELVACI'ya, babam merhum Hüseyin HELVACI'ya ve tüm HELVACI ailesine teşekkürü bir borç bilirim.

**TÜRKİYE’DE AVRUPA BİRLİĞİ SÜRECİNE UYGUN OLARAK
YÜRÜTÜLEN SPOR ALANINDAKİ HUKUKİ VE KURUMSAL
DEĞİŞİKLİKLERE İLİŞKİN TUTUMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ**

ÖZET

Bu çalışma, Türkiye’de Avrupa Birliğine uygun olarak yürütülen spor alanındaki hukuki ve kurumsal değişikliklere ilişkin tutumların değerlendirilmesi amacıyla ele alınmıştır.

Çalışmaya tesadüfî yöntemle seçilen toplam 150 spor yöneticisi katılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında frekans dağılımları ve anlamlılık düzeyleri açısından analiz edilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, anket sorularına verilen cevapların frekans dağılımlarında spor yönetiminde yeniden yapılanma çalışmalarının yeterli görülmediği anlaşılmıştır. Ayrıca Avrupa birliği sürecinin sporun gelişimine katkısı, sporla ilgili kurumsal değişikliklerin yeterliliği, sporla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği ve sporla ilgili hizmet ve faaliyetlerin yeterliliği konularında verilen cevaplarda cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi ve çalışılan kurum açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği ve Spor, Türkiye’de Spor, Spor Hukuku, Spor Kuruluşları, Sportif beklentiler

**THE EVALUATION OF THE ATTITUDES RELATED TO THE LEGAL AND
INSTITUTIONAL CHANGES IN THE FIELD OF SPORTS CARRIED OUT
IN ACCORDANCE WITH THE EUROPEAN UNION PROCESS IN
TURKEY**

ABSTRACT

This study is dealt with in order to evaluate the attitudes related to the legal and institutional changes in the field of sports carried out in accordance with the European Union process in Turkey.

Randomly chosen 150 sports manager participated in this study. The gained data in the research are analyzed in terms of frequency distribution and meaningfulness levels with the help of computer.

According to the research results it is observed in the frequency distribution of the survey question answers that the reconstruction attempts in sports management aren't adequate. In addition to that in the answers to the questions including the benefits of the European Union process to the sports development, the adequacy of the institutional changes, legal revisions and services and activities in sports, no considerable difference is found in terms of sex, age, education level and institution of the participants.

Key Words: European Union and Sport, Sports in Turkey, Sports Law, Sports Associations, Sportive Expectations

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
İÇ KAPAK	I
KABUL VE ONAY SAYFASI	II
TEŞEKKÜR	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	V
İÇİNDEKİLER	VI
TABLO VE ŞEKİL LİSTESİ	VI
KISALTMALAR.....	VIII
1. GİRİŞ VE AMAÇ.....	1
.....	1
2. GENEL BİLGİLER	3
.....	3
2.1. TÜRKİYE’DE SPORUN HUKUKİ VE KURUMSAL YAPISI.....	3
2.1.1. Türk Sporunun Hukuki Dayanakları	3
2.1.1.1. Hukuk ve Spor Hukuku Kavramları.....	3
2.1.1.2. Sporla İlgili Yasal Düzenlemeler	4
2.1.2. Türk Sporunun Kurumsal Yapısı.....	8
2.1.2.1. Yönetim ve Spor Yönetimi Kavramları.....	8
2.1.2.2. Türkiye’de Spor Yönetimi.....	11
2.2. AVRUPA BİRLİĞİNDE SPORUN HUKUKİ VE KURUMSAL YAPISI.....	20
2.2.1. Avrupa Birliğinin Hukuki ve Kurumsal Kimliği.....	20
2.2.2. Avrupa Birliğinde Spor	28
2.2.2.1. Avrupa Birliği Spor Şartının Genel Esasları	28
2.2.2.2. Avrupa Birliği Spor Modeli.....	33
3. GEREÇ VE YÖNTEM	39
4. BULGULAR.....	41
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	51
6. KAYNAKLAR	67
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa no

Tablo 4.1. Araştırmaya katılanların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, hizmet yılı ve çalıştıkları kurum değişkenlerine göre dağılımı	42
Tablo 4.2. Araştırmaya katılanların sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları	43
Tablo 4.3. Sorulara verilen cevapların cinsiyet ve kurum açısından anlamlılık düzeyi.....	47
Tablo 4.4. Sorulara verilen cevapların yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılı açısından anlamlılık düzeyi.....	48

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
ASKK	: Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu
AT	: Avrupa Topluluğu
BTGM	: Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğu
BTK	: Beden Terbiyesi Kanunu
EURATOM	: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
FIFA	: Uluslar Arası Futbol Federasyonu
GB	: Gümrük Birliği
GSGMK	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğu Kanunu
IAAF	: Uluslar Arası Amatör Atletizm Federasyonu
M	: Madde
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TMOK	: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TSK	: Türk Spor Kurumu
TSYD	: Türkiye Spor Yazarları Derneği

1.GİRİŞ VE AMAÇ

Bu çalışmada, Avrupa Birliği Spor Yapısının ve Türkiye'deki Spor Yönetim Yapısının belirlenmesi, Avrupa Birliği uyum sürecinde, Avrupa Birliği'nde sporun hukuki ve kurumsal yapısına bağlı olarak Türkiye'de spor alanında ihtiyaç duyulan hukuki ve kurumsal değişikliklere ilişkin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan kişilerin tutumlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Türkiye'de sporda yönetim yapısı tarih boyunca birçok kez değişikliğe uğramış, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü zaman içerisinde değişik bakanlıklara bağlanmış daha sonra Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olarak adı değiştirilmiş ve Başbakanlığa bağlı bir kamu kuruluşu haline getirilmiştir. Bu süreçte sporun hep daha etkin bir şekilde hizmet verebilmesi, daha geniş kitlelere yayılması hedeflenmiştir. Fakat bugün gelinen noktada sporda merkezi yönetim anlayışının bu ideali gerçekleştirilmede yetersiz kaldığı görülmektedir. Tüm dünyada çağın gereklerine göre değişim sürecine giren birçok alan olduğu gibi yönetim yapısında da bir takım değişiklikler hâsıl olmuştur. Avrupa Birliğine giriş sürecinde Türkiye'de yaşanan bir dizi değişimlere paralel olarak, spor alanında da hukuki ve kurumsal değişikliklere ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliğine uyum sürecini tamamlayabilmesi için bu değişimin doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi ve özellikle spor alanında Avrupa Birliği normlarına uygun bir hukuki ve kurumsal altyapının oluşturulması zorunluluk arz etmektedir. Halen Türkiye'de spor alanındaki örgütlenmenin büyük ölçüde merkezi yönetime bağlı olması, bunun yanında sporla ilgili kitlesel örgütlenmenin yaygınlaştırılmamış olması, hatta spor federasyonlarının sporla ilgili bir kamu kuruluşunun bünyesinde bulunması Avrupa Birliği'nin sporla ilgili örgütlenme normlarına uygun düşmeyen bir durum yaratmaktadır. Diğer taraftan Türk hukuk sisteminde spor hukuku alanının tanımlanmamış olması ve sporla ilgili mevzuatımızın Avrupa Birliği hukuk normlarına uygun olmaması, spor hukuku alanında da kapsamlı bir değişimin yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'de sporun hukuki ve kurumsal yapısı başlığı altında, sporla ilgili yasal düzenlemeler ve Türkiye'de Spor Yönetim yapısı, Avrupa Birliği'nde sporun hukuki ve kurumsal yapısı başlığı altında, Avrupa Birliği Spor Şartının Genel Esasları ve Avrupa Birliği Spor Modeli açıklanarak tanımlanmaya çalışılmıştır.

Çalışma, bu alandaki yayınların taranması yoluyla ortaya çıkarılmış ve buna ek olarak GSGM bünyesinde aktif görev alan kişilerin tutumları değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır. Genel olarak durum saptamaya ve betimlemeye yönelik bir çalışmadır. Elde edilen verilerin değerlendirilmesinde olabildiğince yansız yaklaşılmaya çalışılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. TÜRKİYE'DE SPORUN HUKUKİ VE KURUMSAL YAPISI

2.1.1. Türk Sporunun Hukuki Dayanakları

2.1.1.1. Hukuk ve Spor Hukuku Kavramları

Hukuk, “toplumu düzenleyen ve kamu gücü ile desteklenen kuralların bütünü” olarak tanımlanabilir. Bu, “olan” hukukun biçimsel bir tanımıdır. Hukuk amaç yönünden de tanımlanabilir. Buna göre;

Hukuk, toplumun genel yararını veya bireylerin ve toplumun ortak iyiliğini sağlamak amacı ile konulan ve kamu gücü ile desteklenen kuralların bütünüdür. Belirli bir ülkede, belli bir dönemde yürürlükte bulunan hukuka “olan hukuk”, ya da “pozitif hukuk”, ya da “dogmatik hukuk” denir. Pozitif hukuk, kural olarak yürürlükteki hukuktur. Pozitif hukuku oluşturan hukuk kuralları, yasa, yasa gücündeki kararname, tüzük ve yönetmeliklerde yer alan kurallardır. Bunların tümüne “mevzuat” da denir (1).

Spor Hukuku ise, sporcular ile kulüpler, kulüpler ile kulüpler, kulüpler ile federasyonlar veya sporun diğer süjeleri arasında ortaya çıkan problemlerin çözümüne spor ruhuna uygun hukukun genel ilkeleriyle bağdaşır çözümler bulan bir disiplindir (2).

2.1.1.2. Sporla İlgili Yasal Düzenlemeler

Anayasada Gençlik ve Spor : 1982 yılında kabul edilen Anayasa'da, gençlik ve sporla ilgili ifadeler şu şekilde yer verilmiştir.

Madde 58. : Devlet, istiklâl ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı, yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır.

Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.

Madde 59. : Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder, Devlet başarılı sporcuyu korur (3).

3289 Sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun:

Günümüzde spor hizmet ve faaliyetleri 3289 sayılı kanun hükmü çerçevesinde, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yerine getirilmektedir.

Bu kanunun amacı; Başbakanlığa bağlı, merkezde katma bütçeli ve tüzel kişiliğe sahip, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektedir (3).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatından meydana gelmektedir. Merkez teşkilatı genel müdürlük, ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ve yardımcı birimlerden, taşra teşkilatı da gençlik ve spor il ve ilçe müdürlükleri ile spor dalı temsilcilerinden teşekkül etmektedir (4).

Bu konuyla hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının bir türü olan idari kamu kurumları arasında bulunan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, teknik bilgi ve uzmanlık isteyen gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütülmesiyle yükümlü ve bu konuda yetkili bir kuruluştur (5).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Görevleri : Vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, cimmastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek; gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri kursları düzenlemek, gençlerin kötü alışkanlıklardan korunması için gerekli önlemleri almak; Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bütün öğretim kurumlarının yurt içi ve yurt dışı spor faaliyetlerini programlamak, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin esaslarını belirlemek, yürütmek, bu faaliyetlere ait araç, gereç ve benzeri ihtiyaçları sağlamak, okul dışı izcilik ve spor faaliyetleri ile gençlik faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve bunların gelişmesini sağlamak; spor idarecisi, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek bunların sayılarını artırmak, eğitim merkezleri kurmak, sporcu ve spor kulüpleri ile gençlik derneklerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak, spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarının belirlenmesi için gerekli usûl ve esasları saptamak; beden eğitimi, gençlik ve spor faaliyetleri için gerekli olan gençlik merkezleri, hostelleri, kampları ile saha, tesis ve malzemeleri yapmak, yaptırmak, işletmek ve bu tesisleri vatandaşın yararlanmasına sunmak; sporcu sağlığı ile ilgili önlemleri almak, sporcu sağlık merkezleri açmak, açtırmak, işletmek, işletilmesine yardımcı olmak, sporcuların sigortalanması işlemlerini yapmak ve yaptırmak, spor yarışmalarında uluslararası kuralların ve her türlü talimatın uygulanmasını sağlamak; futbol karşılaşmalarında müşterek bahis (Spor-Toto ve Spor-Loto) düzenlemek, yönetmek; beden eğitimi ve spor alanında teknik bilgiyi ve spora ilgiyi artıracak yayınlar yapmak, faaliyetlerde bulunmak; gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi konusunda öteki kuruluşlarla işbirliği yapmak; uluslararası spor temas ve ilişkilerinde resmi merci görevi yapmak, kuruluş kanununa göre tescili yapılmış bulunan spor kulüp ve kuruluşları ile spor amacını taşıyan teşekkül, sporcu ve spor elemanını denetlemek, başarılı sporculara ve çalıştırıcılarına ayni ve nakdi yardım yapmak ve yapılmasını sağlamak, bunları ödüllendirmek, ilgili mevzuat ve bakanlıkça verilen benzeri görevleri yapmaktır (6).

Teşkilatın en üst amiri Genel Müdür'dür. Genel Müdür, Genel Müdürlük hizmetlerinin mevzuata, milli güvenlik siyasetine, kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak yürütmekle, teşkilatın faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla ve merkez ve taşra teşkilatının faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını, ayrıca bu kanuna göre tescil yapılan spor kulüp

ve kuruluşları ile spor amacı taşıyan teşekkülleri denetlemekle görevli ve yetkili kılınmıştır (M.5).

İllerde vali, ilçelerde kaymakam gençlik ve spor başkanı kabul edilmekte ve sportif hizmetlerin illerde il müdürü, ilçelerde ilçe müdürü tarafından yürütülmesi istenmekte, ayrıca bu hizmetlerin yürütülmesinden dolayı il müdürü valiye, ilçe müdürü kaymakama karşı sorumlu tutulmaktadır(M.6).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü gibi Bakanlığa bağlı olarak teşkilatlanması, gençlik ve spor konularını aynı bütünün içinde ele alması, organ ve kurullarının teşekkülünde Bakan inisiyatif ve tercihine yer vermesi bakımından, merkeziyetçi bir yapı özelliği göstermektedir. Ancak, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'ne göre bazı konularda merkeziyetçi anlayıştan uzak ve âdemimerkeziyetçiliğe yakın özellikler taşımaktadır.

Evvvela, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün en yüksek danışma ve karar organı olan Merkez Danışma Kurulu'nun Genel Müdür'ün başkanlığında, Başbakan tarafından atanan üç kişi ile Milli Savunma, İçişleri, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıkları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (T.M.O.K), Türkiye Spor Yazarları Derneği (T.S.Y.D), Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu(A.S.K.K)'nun kendi mensupları arasından belirleyecekleri birer temsilci ve üniversitelerin sporla ilgili birimlerinin en üst yetkililerini kendi aralarından seçecekleri bir temsilciden teşekkül etmesi, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü teşkilatında meydana gelen âdemimerkeziyetçi eğilimin ilk işareti olmaktadır.

3530 sayılı Kanun'a göre kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Merkez Danışma Kurulu'nun Başbakan tarafından seçilen beş ve ilgili Bakanlıklardan seçilen dört temsilciden teşekkül ettiği dikkate alındığında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Merkez danışma Kurulu'nda Bakanlıklarca seçilen temsilci sayısı aynı kalmakla birlikte Bakan tarafından atanan temsilci sayısının beş'den üç'e düşürüldüğü, ayrıca, özerk kuruluşlarca seçilen dört temsilci daha ilave edilerek toplam üye sayısının artırıldığı anlaşılmaktadır.

Kurul üye sayısı artırılırken merkezi idare temsilcilerinin sayıca azalması ve kurulda özerk kuruluşlara da temsil hakkı tanınması bakımından; böylece spor kurum ve fonksiyonları sevk ve idaresinde yetki ve sorumluluğu daha geniş bir tabana yayarak, idare eden-edilen ayırımını ortadan kaldırması ve demokratik bir spor yönetimi

anlayışına işlerlik kazandırması itibariyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, âdemimerkeziyetçiliğe doğru bir eğilim göstermektedir.

Esas itibariyle, 3289 sayılı kanunla Türk spor yönetimine getirilen en önemli âdemimerkeziyetçi yeniliklerden biride federasyonlarla ilgili hükümlerdir.

Kanun, bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Merkez Danışma Kurulu'nun da görüşünü almak suretiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürü'nün teklifi üzerine Bakan tarafından tespit olunur (M.18) hükmü ile federasyonların teşkilini ve profesyonel dalların tespitini Merkez Danışma Kurulu'na vermektedir.

Bir diğer yenilik olarak kanun, federasyon başkanları, kendi spor dallarının temsilcileri tarafından gösterilen üç aday arasından ve Bakan tarafından beş yıl için atanırlar. Bunlar, başarısızlıkları ya da kanun tüzük ve yönetmeliklere aykırı davranışları tespit edilmek kaydıyla Genel Müdür'ün teklifi ve Bakan tarafından süresi dolmadan değiştirilebilir. Federasyon başkanları ve kurul üyeleri fahridir... Başkanların seçimi ve kurulların teşkili, çalışmaları görevleri, yetki ve sorumlulukları yönetmelikle belirlenir (M.19) hükmü ile, bir anlamda federasyon başkanlarının seçimle iş başına getirilmeleri öngörülmektedir. Nitekim 3289 sayılı kanunun 3703 sayılı kanunla 19. maddesinde yapılan değişiklikle federasyon başkanlarının seçimle göreve getirilmeleri hükmüne bağlanmakta ve federasyon başkanları seçimle göreve gelirler ve bu görev fahridir hükmüne yer verilmektedir. Federasyon başkanlarının seçimi, kurulların teşkili, çalışmaları, görev, yetki ve sorumlulukları ile kurullarına atamaya ilişkin hükümler çıkarılacak yönetmelikle belirlenir denilmektedir. Bu sebeple, federasyon başkanlarının seçimle göreve getirilmeleri, aynı zamanda federasyonlara, kendi görev, yetki ve sorumluluklarını yerine getirmede idari özerklik tanıyan T.İ.C.İ ve T.S.K teşkilatlarında kulüplere dayalı bir federasyon teşkilini andıran bu durum, Türk spor yönetiminde idare eden-edilen ayrımını ortadan kaldırarak, demokratik ve özerk bir idari anlayışının uygulanmasına yönelik âdemimerkeziyetçi bir eğilim olarak kabul edilmelidir.

Spor kulüplerinin kendi üst kuruluşlarını, yine kendi idareleriyle oluşturmalarına ve kendilerini yönetenleri seçmede söz söyleme hakkına sahip olmalarına imkân sağlayan bu durum, tamamen idare eden-edilen ayrımını ortadan kaldırmaya ve Türk spor yönetiminde demokratik bir anlayışı hakim kılmaya yönelik önemli ve etkili bir gelişmedir. Kanun 8. maddesine göre kurulması öngörülen, mahallin önemli spor

işlerinde karar mercii olan ve üyeleri arasında mahallin belediye reislerine de yer veren il ve ilçe danışma kurulları, 1991 yılında yasada yapılan bir değişiklikle kaldırılmıştır. Bürokrasiyi azaltma ve hizmetlere hız kazandırma gibi çeşitli gerekçelerle bu kurulların kaldırılması, Türk spor yönetiminde, merkeziyetçiliğe bir sapma ve demokratik spor yönetim anlayışından uzaklaşmadır. Aslında yapılması gereken, İl ve İlçe Danışma Kurullarını oluşturan kişi ve kuruluşların sayılarını azaltmak, görev, yetki ve sorumluluklarını yeniden belirlemek ve ilin spor politikasına hız katan demokratik spor yönetim anlayışını geliştiren bir kurum haline getirmek olmalıydı, kaldırmak değil (7).

2.1.2. TÜRK SPORUNUN KURUMSAL YAPISI

2.1.2.1. Yönetim ve Spor Yönetimi Kavramları

Tarihi gelişimi içinde çeşitli anlayış ve uygulama yöntemleri geçiren yönetim, günümüzde evrensel bir kavram haline gelmiştir. Artık yönetim hem kamu kesimi hem de özel kesim için geçerlidir.

Yönetim kavramı birden çok anlama sahiptir. Bazen teşkilat. Bazen idari faaliyetler ve bazen de sevk ve idare anlamında kullanılmaktadır (7).

Değişik yaklaşımlara göre birçok yönetim tanımı yapılmıştır.

Bütün bu yaklaşımların ortak noktası yönetim, diğer kişilerin çabaları aracılığıyla amaçların başarılması sürecidir (8).

Belirli bir amacın gerçekleştirilmesi için bireylerin işbirliği yapmalarıdır. Bu anlamda yönetim, teşkilatlanmanın yanında, teşkilatın işlerliğini sağlayacak her türlü yönetsel etkinlikleri, kaynakların bir araya getirilmesini, eşgüdüm sağlanmasını, izlenecek yöntem ve denetimi içine alır (9).

Yönetim: Belirli amaçlara ulaşabilmek için insanlara iş yaptırabilmek, onların yaptıkları işlerde işbirliğini gerçekleştirebilme ve koordinasyonu sağlama faaliyetidir (10).

Yönetim: Belirli bir takım amaçlara ulaşmak için başta insanlar olmak üzere parasal kaynakları, donanımı, demirbaşları, hammaddeleri, yardımcı malzemeleri ve zamanı birbiriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulatma süreçlerinin toplamıdır. Yönetim kavramının içinde başta insanlar olmak üzere üretim faktörlerinin amaçlar doğrultusunda etkin ve verimli kullanımı söz konusudur (11).

Yönetim İlkeleri : Fayol'a göre yönetimin ilkeleri şöyledir;

İş bölümü, Yetki ve Sorumluluk, Disiplin, Kumanda Birliği, Yönelme Birliği, Bireysel Çıkarların, Genel Çıkarlardan Sonra Gelmesi, Emeğin Karşılığını Vermek, Merkezleşme, Iskala Zinciri, İntizam, Eşitlik, Personelin İstikrarı, İnsiyatif ,Grup Çalışması (12).

Yönetimin Diğer İlkeleri : Amaçta Eşgüdüm, Yönetimin Evrenselliği, Amaçların ve Planlamanın Birincil Oluşu, İstisnalarla Kontrol, İstisnalarla Karar Verme, Yetki, Kuvvet, Sorumluluk ve Hesap Verme Arasındaki Eşitlik, Eşgüdüm (12).

Merkeziyetçi Yönetim : Merkeziyetçi bir teşkilatlanmada, kamu hizmet ve faaliyetlerinin tek merkezden görülmesi, kamu gücünün tamamen bir merkezde toplanması esastır (7).

Merkeziyetçi yönetim ile ilgili bazı tanımlar şunlardır;

Yönetim hizmetlerinin merkezde toplanması ve bu hizmetlerin merkez ve merkezin hiyerarşisi içinde yer alan teşkilatlarca yürütülmesidir (9).

Merkeziyetçi yönetim; bir ülkede merkez memurlarının daha geniş yetkilere sahip olduğu ve alt kademelerin yetkilerinin ve takdir haklarının azaldığı bir yönetimdir (13).

Merkeziyetçi Yönetimin Yararları : Devlet yönetiminde birliği ve hizmetlerin eşit düzeyde ülkeye yayılmasını sağlar.

Kamu hizmetlerinin verimli bir şekilde yürütülmesi için gereken uzmanlık ve mali imkânlar merkezi yönetim ile daha kolay sağlanır (9).

Hizmetlerin maliyetini azaltır memurların tarafsızlığını sağlar ve halkın vergi yükünü hafifletir (14).

Devleti güçlendirir, siyasi kudretin genişlemesine ve kuvvetlenmesine imkân verir (15).

Kararlar daha hızlı verilebilir.

Yönetim maliyetini azaltır.

Tüm ülkeyi ilgilendiren büyük, önemli ve türlü seçenekler arasında, bir tercih gerektiren kararların alınmasında yararlıdır (7).

Merkezi Yönetimin Sakıncaları : Halkın yönetime katılmasının sınırları daraltılır ve merkezde siyasal gücü elinde bulunduranlar, kendi seçim çevrelerine kamu hizmetlerinin dağılımında ayrıcalık tanıyabilirler (9).

Bir adalet vasıtasıdır, zaman israfına sebep olur, bürokratik rutinliği artırır, kişisel kapasiteleri kısıtlar, sorumluluk hissini köreltir ve çoğunlukla hiç kimseyi memnun etmeyen kararların çıkmasına sebep olur (16).

Kırtasiyeciliği artırır, siyasi nüfus ve baskılar kamu hizmetlerinin masraflarının adil dağılımına engel olabilir ve merkezdeki memur kadrolarının artmasına sebep olur (15).

Âdemimerkeziyetçi Yönetim : Yaygın olarak ademimerkeziyetçi yönetim, kamu hizmetlerinin görülmesi bakımından uygulamaya yönelik karar alma yetkisinin, merkez teşkilatına dahil olamayan yönetimlere tanınmasıdır (14).

Âdemimerkeziyetçi Yönetimin Yararları : Mahalli insanların kendilerini ilgilendiren konularda doğrudan karara katılmalarına fırsat sağlar.

İhtiyaçların daha yakından ve daha gerçekçi şekilde tespit edilmesine sebep olur.

Mahalli ve ortak işlerde, ortak menfaat ve faydalar bulunması hissini kuvvetlenmesine ve iş birliği anlayışının oluşumuna imkân verir.

Hizmet daha rasyonel ve işin gereklerine daha uygun kurallarla görülür (7).

Teşkilat amaçlarının gerçekleştirilmesinde sürat, isabet, maliyet düşüklüğü, kaynaklardan en verimli şekilde yararlanma gibi büyük imkânlar sağlayabilir (16).

Ademimerkeziyetçi Yönetimin Sakıncaları : Yerel yönetimlerin güçlenmesi durumunda ülkenin siyasal birliğinin bozulmasına neden olabilir (9).

Uzman personel sıkıntısı çekilebilir.

Yeterli gelir kaynaklarına sahip olmayan âdemimerkeziyetçi teşkilatlar maddi sıkıntı çekebilirler.

Hizmet bakımından ülke genelinde eşitlik sağlanamayabilir.

Merkezi yönetimin bütçe denetimi dışında kalma eğilimi gösterdiklerinden, mali bakımdan denetimi zordur.

Bütün bu sakıncalarına rağmen âdemimerkeziyetçi yönetim, modern çağın en gerekli yapı ve faaliyet ilkelerinden biri olarak değerlendirilmelidir (7).

Spor Yönetimi: Sportif hareketleri belirlenen amaçlara ulaştırmak için insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamaktır.

Spor Yönetimi, sportif hizmetleri önceden belirlenen hedeflere ulaştırmak için, mevcut insan ve madde kaynaklarını bu hedefler doğrultusunda en etkili ve verimli olarak kullanılmasını sağlamaktır (7).

2.1.2.2. Türkiye’de Spor Yönetimi

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı: 3.8.1909 tarihli Cemiyetler Kanununa göre 22.5.1921’de kurulan ve kesin örgüt yapısını 2.1.1924’tamamlayan T.İ.C.İ., sporun ve spor örgütlerinin her türlü ekonomik, siyasal, ırkçı v.b. baskılardan bağımsız; buldukları ülkenin devletine, hükümetine ve siyasal kuruluşlarına karşı özerk; “özel hukuk kişisi” olarak örgütlenmiş ve ulusal spor yönetiminde son söz sahibi kulüplere dayalı yönetsel yapıyı öngören ideolojik model edinmiştir (17).

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’nın amacı tüzüğüne göre; “Türkiye’de idmancılığın (terbiye-i bedeniye ve sporun) fenni esaslar ve tekâmülüne çalışmak, Türk İdmancılığını dahil ve harice karşı temsil etmek, tamamı ile milli, içtimai ve ilmi olan bu gayretlere hakkıyla ve devamlı hizmet edebilmek için siyasetle alâkadar olmamayı ve milletimizin mukadderatına hakim olanların Türk’lüğün selâmetine mâtuf mesaisine yardım etmeyi bir emr-i tabii telakki etmek” tir (18).

Merkez ve Taşra Teşkilatı olmak üzere iki birimden oluşan T.İ.C.İ.’nin ilk teşkil ettiği federasyonlar Atletizm, Futbol ve güreştir. 24 Ağustos 1922’de kurulan bu federasyonlar 1924 Olimpiyatlarına katılabilmek amacıyla aynı tarihte uluslararası federasyonlara üyelik için başvurmuşlardır. Uluslararası Amatör Atletizm Federasyonu (IAAF) ‘ndan olumlu cevap Aralık 1922’de, Futbol Federasyonu FIFA’dan geçici kabul 15 Ocak 1923, kesin kabul 21 Mayıs 1923’te gelmiş, böylece Türkiye spor federasyonları yoluyla uluslararası spor topluluğunun bir üyesi haline gelmiştir. T.İ.C.İ. döneminde teşekkül eden diğer federasyonlar ise, Bisiklet (1923), Eskrim (1923), Halter (1923), Boks (1924), Kürek (1924), Yüzme ve Yelken (1926), Basketbol (1934), Voleybol (1934), Kayak (1934) şeklinde sıralanabilir (19).

Tüzüğüne göre Genel Merkez'den bir ve federasyonlardan birer temsilci (müzakereye iştirak eder, fakat oy veremez), bölgelerden; bölge adına bir oy sahibi sıfatıyla gelecek birer temsilci ve (hangileri oldukları genel kongrece kararlaştırılan ve yalnızca askeri sporlarla doğrudan ilgili konularda oy hakları bulunan) ordu spor teşkilâtı adına ve üç kara ve iki deniz subayı ile askeri birliklerden gelme birer asker temsilciden meydana gelir. T.İ.C.İ Genel Kongre'si (M19), kararlarını senede bir defa (1927'den sonra iki senede bir) toplanarak (M.9) asıl üye sayısının üçte-ikisinin onayı ile (M.10) almaktadır.

Kongre'nin teşekkülünde, bölge ve kulüp temsilcilerinin çoğunlukta olması ve kararların mevcut üye sayısının üçte-ikisinin çoğunluğu ile alınması, spor kurum ve fonksiyonlarının denetleme salahiyetiyle spor kulüplerinin ön sıraya çıkarılması ve sporun sporla ilgilenen kişilerce sevk ve idare edilmesi gereğinin hayata geçirilmesi bakımından; böylece karar alma ve alınan kararı uygulamada idareden-idare edilen ayrımını ortadan kaldırarak demokratik bir spor yönetimi anlayışına işlerlik kazandırması ve herhangi bir bakanlığa bağlı bulunmaması itibarıyla T.İ.C.İ tam manasıyla âdemimerkeziyetçi ve demokratik yapıda bir teşkilâttir. İdare anlayışı, hizmet bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulmuştur.

Karar alma ve alınan kararları uygulamada etkin bir teşkilat olan TİCİ'nin sadece siyasi ve idari özeğe sahip olması, onun devamlılığı açısından yeterli olmamıştır. Mali açıdan merkezi idareye bağlı kalmak durumunda bulunan bir teşkilatın tüzel yetkilerini artırmak bir yarar sağlamamıştır. Türk Sporunun bütün meselelerini yüklenip tek ayağı ile maraton koşan atlet durumuna düşen TİCİ çeşitli müsamere, bağış ve cezalardan elde etmeyi umduğu yeterli varidata, devlet bütçesinden yapılan yardımlarla ulaşamamış ve son Umumî Kongresi'nde (13-18.02.1936) nizamnamesi gereği kendi kendini fesh etme kararı almıştır.

TİCİ'nin böyle bir kararı alabilmesi dahi âdemimerkeziyetçi bir teşkilat oluşun delilidir (7). Her şeye rağmen TİCİ, sporun gelişmesine katkıda bulunmuş; günümüzde tartışılan bağımsız ve özerk idare anlayışını Türk spor yönetimine kazandırmıştır (20).

Türk Spor Kurumu : Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın sekizinci ve son kongresinde alınan kararlar çerçevesinde (Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı) adı Türk Spor Kurumu olarak değiştirilmiş ve Cumhuriyet Halk Partisi'ne bağlanarak bir yan örgüt niteliğinde çalışmalarını sürdürmüştür (18).

TSK, kuruluş aşamasında kendine özgü olması, iş başına gelen organları ve gelirlerini harcama yetkisine sahipliği itibariyle özerk bir teşkilâtı.Bu yapılanma anlayışı TİCİ'den çok farklı değildi.Ancak TSK'nın genel kurulunda hükümetin ve askeri üyelerin yer alması ve devrin tek yönetici partisi CHP'nin genel başkanlık kurulunun ve genel sekreterliğinin TSK'nın bütçe ve çalışma programlarını onaylaması, onu yarı resmi bir yapıya dönüştürmüştü.

Ayrıca önemli görülen meseleler için partiden talimat alınırdı. Kısaca bu dönemde spor teşkilâtı “parti ve devlet” idaresinden başka bir şey değildi (21).

TSK'nın bu yapısından dolayı partililerin kişisel hırs ve amaçları spora karışmış, spordaki bazı olumsuz olaylar da partiye sıçramıştır (19).

Bu durum sosyal ve siyasal çevrelerde gruplaşmalara yol açmış, hizmetlerin sunulmasında “fırsat eşitliği” ilkesi ihmâl edilmiştir (4).

Dolayısı ile TSK dönemini (1936-1938), 1938 tarih ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu'na bir hazırlık ve onun bir ön denemesi olduğu, böylece, Türk spor yönetiminde ademimerkeziyetçi model ve anlayıştan merkeziyetçiliğe geçişte, bir ara dönem olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır (7)

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü:

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 29 Haziran 1938 gün ve 3530 sayılı yasa ile başbakanlığa bağlı olarak kuruldu. Genel müdürlük, sonuçta bir kamu kuruluşu idi. Asıl, amatör sporları yönetmek, spor kulüplerinin salt yarışmalarıyla değil, her türlü sorunları ve gelecekleri ile ilgilenmek durumunda olması gereken genel müdürlüğün spor federasyonları, kalkınmış ve demokratik ülkelerin federasyonlarının tam tersine anti demokratik oldular (22,23).

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır.3530 sayılı yasaya göre Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün merkez teşkilatında genel müdürlük makamı, genel müdürlük kurulları, esas danışma ve yardımcı birimler ile federasyonlar bulunmaktadır. Taşra teşkilatı ile bölge başkanı (vali), bölge müdürlüğü, ilçe başkanı(kaymakam), bucak beden terbiyesi başkanı(bucak müdürü) ve köy beden terbiyesi başkanlığı(muhtar), ajanlıklar ve kulüpler bulunmaktadır.

3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu'nun gerekçesine göre sporun merkezci, otoriter ve disiplinli biçimde yönetilip yönlendirilebilmesi için, tüm yetkilerin “özel” ya da “yarı resmi” kuruluşlardan alınarak herhangi bir kamu hukuku tüzel kişisine verilmesi yetmez; bu tüzel kişinin her şeyden önce, bütün, “vekâletlerde spor ve beden terbiyesi ile ilgili işleri sevk ve idare edecek”, “beden terbiyesini 45 yaşına kadar bütün yurddaşlarla temsil etmek üzere bütün devlet dairelerinde çalışma yapacak”, “kalabalık insan kitlelerini toplu halde bulunduran müesseseler, fabrika ve işlevlerini kendi adamlarına ve onların ailelerine spor ve beden terbiyesi yapturmalarına ve bunun yapılması için beden terbiyesi tesisleri vücuda getirmeye mükellef tutacak” yetkilerle donatılması gerekir. İşte Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün 1938 yılında kurulurken “Başbakanlık makamı ile ilgili müstakil bir idare mekanizması” durumuna getirilmesi bundandı. Ama, izleyen yıllar içinde değişik hükümetlerin spordan ne anladıklarının değişmesine bağlı olarak; (18).

29 Mayıs 1942 gün ve 4235 sayılı Yasa ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.

6 Mayıs 1960 gün ve 7474 sayılı Yasa ile yeniden Başbakanlığa bağlı hale getirildi. Bir süre sonra Devlet Bakanlığına bağlandı.

11 Şubat 1970 gün ve 1/21-1156 sayılı Kararname ile de yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bağlı birimleri arasına katıldı.

13 Aralık 1983 gün ve 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname yürürlüğe konularak, Milli Eğitim ile Gençlik ve Spor Bakanlıkları birleştirildi. Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı kuruldu. Genel Müdürlük bu kez de bu Bakanlığa bağlı bir kuruluş haline getirildi.

21 Mayıs 1986 gün ve 3289 sayılı Yasa ile 3530 sayılı Yasa ortadan kaldırıldı ve “Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü ” sporumuza yön vermeye başladı.

Bakanlar Kurulunca yayınlanan 24.1.1989 gün ve 356 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, 18 Mart 1989 tarihinden geçerli olmak üzere “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ” haline getirildi. Böylece, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün yaşam öyküsü, 7 aşamadan geçmiş oldu (23).

En temel özelliği ile Beden Terbiyesi Kanununun maksadı, Türkiye’de yurddaşın fizik ve moral kabiliyetlerini ulusal ve inkılâpçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, cimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek için Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü’nün teşekkülünü sağlamaktır (7).

3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanununun Birinci Maddesi:

“Yurddaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin ulusal ve inkılâbçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek maksadı ile Başvekâlete bağlı hükmi şahsiyeti haiz bir Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü kurulmuştur” (24).

B.T.K’nın daha birinci maddesinde öngörüldüğü üzere B.T.G.M’nin Başkanlığı’na bağlı bir teşkilat olması, Genel Müdürünün Başbakan tarafından seçilerek Cumhurbaşkanınca ve genel sekreter, daire başkanları, federasyon başkanları ve şube müdürlerinin Genel Müdür tarafından teklif edilerek Başbakanca tayin olunması (M. 6), aynı durumun federasyon sayısının tespitinde de tekrarlanması (M. 7), gençlere ve halka spor yapma zorunluluğu getirmesi (M.4), Merkez Danışma Kurulu'nun Başbakan tarafından seçilen beş zat ile Kültür, Milli Savunma, İçişleri ve Sağlık ve Kültür Bakanlıklarından gönderilen birer temsilciden teşekkül etmesi (M. 8), bütçenin genel müdürlüklerce hazırlanıp (Merkez Danışma Kurulu'nun tetkikinden sonra) Başbakan tarafından T.B.M.M’ye arz olunması (M. 20), merkezde Genel Müdürün Başbakan, taşrada ise Bölge Müdürünün vali tarafından denetlenmesi ve böylece, sporun bir devlet işi ve hizmeti arasına alınmasından öte, ona devlet mekanizması içinde yer verilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Bu bakımdan, B.T.K tam manasıyla merkeziyetçi ve otoriter bir kanun ve B.T.G.M’de, bu duruma göre yapılmış bir spor teşkilatıdır. İdare anlayışı ve yetki genişliği esası üzerine kurulmuştur (7).

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü:

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yasası ve yasanın tanıdığı geniş yetkilerle oluşturulan spor federasyonlarının, yapısı, çağın gelişimine ve toplumsal değişmelere ayak uyduramayınca Türkiye’de arayışlar hızlandı (23). 3530 sayılı Kanun’un günün şartlarına ve ihtiyaçlarına cevap veremez duruma gelmesi, değişen sosyal, kültürel ve ekonomik şartlar yeni bir kanun çıkarılması gereğini ortaya koymuş ve Genel Müdürlük

28 Mayıs 1986 tarih ve 3289 sayılı “Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun” hükümleri doğrultusunda yeniden teşkilatlanmış, yapısal değişikliğe uğramış, Genel Müdürlüğün maddi imkânları artırılmıştır (25).

1938 yılında kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 2 Mart 1989 tarihinde yayımlanan 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlığa bağlanmış ve adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olmuştur (26).

Federasyonlar : Ülkemizde, hemen hemen bütün spor dalları faaliyetleri, bu görevi yerine getirmesi için kurulmuş olan milli federasyonlar tarafından yürütülmektedir. Federasyonların ilk kuruluşu 1922 yıllarına kadar uzanmaktadır. Nitekim o devirlerde kurulan üç federasyondan biri de Atletizm’dir. Diğer federasyonlar ise Güreş ve Futbol’dur. Sözü edilen her üç federasyonda, ilk resmi spor teşkilatımız olan “Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı” na bağlı olarak faaliyet göstermekteydi (21).

1922 TİCİ nizamnamesine göre federasyon kurmaya ve bu federasyonlara üye seçmeye yetkisiz olan Meclis-i İdare’nin 24 Ağustos 1922’de toplanarak futbol, atletik sporlar (atletizm, bisiklet, eskrim, tenis, yüzme, atıcılık ve binicilik) ve güreş(güreş, halter ve boks) için encümenler oluşturduğunu, futbol encümeninin eylem ve işlemlerinin kulüplerden sert tepkiler çektiğini, öteki ikisininse uluslararası federasyonlara üye olmak için başvurduktan sonra başka çalışma yapmadan dağıldıkları bilinmektedir.

1924 Paris Olimpiyat Oyunlarına katılacak spor dallarında federasyon kurulması ve bu federasyonların uluslararası federasyonlara üye olmaları gerektiği için 24.8.1922’de kurulan ilk encümenler başvurularını o sırada yapmışlar IAAF’den olumlu yanıt Aralık 1922’de, FIFA’den geçici kabul 15 Ocak 1923’te kesin kabulle 25.5.1923’te gelmiştir. Bu arada, TİCİ’nin 1923 tarihi nizamnamesinin Heyet-i İhzarîye’ye ilişkin geçici maddesinden artık “heyet-i müttahide” olarak anılan federasyonların aynı kurulun üçte-birlik çoğunluğuyla kurulabildiğini, çeşitli kaynaklardan da bu yetkiye dayanılarak 13 Nisan 1923 tarihinde güreş, atletizm ve futbol federasyonlarının yeniden örgütlendiklerini öğreniyoruz. TİCİ’den BTGM’ye uzanan bir zaman kesidi içinde, bazı federasyonların kuruluş ve uluslar arası örgütlere giriş tarihleri şöyledir: Atletizm(1922-1922), Futbol(1922-1923), Güreş(1922-1923), Bisiklet(1923-1923), Eskrim(1923-1923), Halter(1923-1923), Boks(1924-1947), Kürek(1924-1950), Yüzme ve Yelken(1924-1931), Binicilik(1926-1930), Atıcılık(1926-1953), Basketbol(1934-

1935), Voleybol(1934-1950), Kayak(1934-1935), Jimnastik(1940-1960), Judo(1962-1964) (27).

1970'li yıllarda 28 spor dalının faaliyetlerini kapsamına alan 21 federasyon 1990'lı yıllarda 35 spor dalını kapsamak üzere federasyon sayısı (33)'e yükselmiştir. Bu federasyonlar kendi dallarındaki uluslar arası federasyonlara aidat ödeyerek üyesi olurlar, ancak kendilerine ayrılan tahsisat, gerekse yönetim biçiminin yarattığı dar boğazlar sebebiyle federasyonların gereken hizmeti yerine getirdiklerini ifade etmek mümkün değildir (21).

Geçmişten bu güne kimi örgütlü kimi örgütsüz olarak verilen "Sporda Demokrasi" uğraşları, 1970'lerde bir ölçüde, ancak 1980'lerde Türkiye koşullarına göre, önemli ölçüde uç vermeye başlamıştır. Bunun ilk somut örneği, 13 Ekim 1980 gün ve 17134 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan "Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Federasyonları'nın Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği"nde görülmüştür. O günün spor yönetimi, birer kamu birimi olan spor federasyonlarını, kendi görüşü doğrultusunda bir kalıba sokmak istemiştir. Ancak, gerçek anlamda "Sporda Demokrasi" kurulamadan bir sonuç alınamayacağını bu yönetmelik de üstüne üstlük yeniden kanıtlamıştır (22).

Federasyonlar, kendi spor dallarındaki faaliyetleri uluslar arası kurallara göre nizamlayan, yöneten, öğreten, memlekete yayan, geliştiren ve yurt dışında temsilini sağlayan teknik kuruluşlardır. Bu faaliyetlerin yürütülmesinde moral ve sağlık kuralları göz önünde tutulur (23).

Spor dalları, federasyon adı verilen kuruluşlara bağlı olup, federasyonlar, düzenleme alanları içerisindeki spor dallarıyla ilgili teknik ve idari kararları alma yetkisine sahiptirler. Bir federasyon içinde sadece bir spor dalı olabileceği gibi, birden fazla spor dalı da teknik veya idari bakımdan aynı federasyona bağlanabilir. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar Merkez Danışma Kurulunun da görüşünü almak suretiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürünün teklifi üzerine Başbakan tarafından tespit olunmaktadır.

Amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri ise, Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülmektedir(GSGMK. M.18).

“Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonlarının Teşkilat, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği”nin 5. maddesinde, Federasyonların Genel Müdürlük bünyesindeki Merkez Danışma Kurulu kararıyla belirleneceği ifade edilmektedir. Ancak.3289 sayılı kanunun 10/d ve 18. maddeleri gereğince, Federasyonların belirlenmesinde, kurulmasında ve meşgul olacakları spor dalları hakkında Merkez Danışma Kurulu sadece görüş bildirmektedir. Buna karşılık, belirtilen bu hükümlere tabi olmayıp Türk Spor Hukuku içinde özel bir konumu bulunan Türkiye Futbol Federasyonu, 3813 sayılı “Türkiye Futbol Federasyon Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun”la kurulmuştur. Bazı federasyonlar ise, daha sonradan özel statüye kavuşup Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün düzenleme alanından çıkmıştır (28).

Federasyonlar, uluslararası federasyonlara üye olabilirler ve kendi spor dallarında yabancı Federasyonlarla işbirliği yapabilirler. Uluslararası Federasyonlara üye olan Olimpik spor dallarının Federasyonları, Uluslararası Olimpiyat Komitesine (C.I.O.) bağlı olmaya mecburdurlar. İş programları dâhilinde kalmak kaydıyla federasyonlar milli ve temsili müsabakalar ile uluslar arası müsabakalar tertipleyebilirler ve bunlar katılabilirler (23).

Her spor federasyonu milletlerarası konfederasyonlara üye olarak bu konfederasyonların faaliyetlerine uygun hareket ederek onların talimatlarına mutlaka uyarlar. Milletlerarası konfederasyonların talimatları iç hukukla çatıştığı takdirde (Anayasa bile olsa) milletlerarası konfederasyonun talimatını yerine getirmek zorundadırlar. Bu talimatlar iç hukuk bakımından üstün hukuk niteliği kazanmaktadır (2).

Federasyonların görevleri : Federasyonlar, düzenleme alanları içerisinde bulunan spor faaliyetiyle ilgili teknik ve idarî kararları almakla yükümlü ve yetkilidirler. Bu görevleri, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Spor Federasyonlarının Teşkilatı, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliğinin **9. maddesinde** sayılmıştır.

Buna göre;

1. Sporun yurt sathına dengeli bir şekilde yayılıp gelişmesini sağlamak,
2. Yurt dışındaki ve yurt içindeki sportif gelişmeleri izlemek, karşılıklı ilişki, yarışma, çalışma ve diğer faaliyetleri programlayıp bunların uygulamalarını kontrol etmek,

3. Spor Eğitimi Dairesiyle işbirliği yaparak antrenörlerin, monitörlerin kurslarla yetiştirilmesini ve seminerlerle eğitilmesini sağlamak, başarılı olanların belgelerini düzenleyip tescillerini yapmak, bunların çalışmalarını sürekli izlemek,
4. Ülke içinde müsabakalar düzenlemek, ülke içinde düzenlenen tüm müsabakaların devamlılığını sağlamak, hakem, temsilci ve gözlemci atamasını yapmak,
5. Yabancı ülkelerdeki sportif gelişmeleri ve yenilikleri izleyerek, bu bilgilerden ülke içinde daha çok kişinin yararlanmasını sağlamak,
6. Spor malzemelerinin standartlarını tespit ederek, bunların yurt içinde veya yurt dışında yaptırılmasına veya temin edilmesine çalışmak,
7. Kulüpler veya iller arasında doğabilecek teknik uyuşmazlıkları çözümlmek,
8. Uluslararası federasyonun izniyle uluslararası kurs, seminer ve spor organizasyonları düzenlemek,
9. Uluslararası yarışmalara katılacak takımları seçmek, seçilen takımları yarışmalara hazırlamak,
10. Spor dallarının gelişimi için gerekli planlamayı yaparak, alınacak tedbirleri Genel Müdüre sunmak,
11. Yarışmaların düzenlenmesi için gerekli olan hakem, antrenör, müsabaka yönetmelik taslaklarını hazırlamak ve Merkez Danışma Kurulu'na sunmak,
12. Seçkin ve gelecek vaat eden başarılı sporcuların takip kartlarını tutarak, bu sporcuların yetişmesi için gerekli tedbirleri almak,
13. Her kademedeki sporcular için eğitim ve hazırlık kampları açmak,
14. Spor dallarıyla ilgili arşiv ve istatistikî çalışmalar yapmak, eğitici film, slâyt ve broşür hazırlayarak, bu konuda Spor Eğitimi Dairesi, basın ve televizyon kuruluşlarıyla işbirliği yapmak,
15. Sporda belirli bir sistemin uygulanması için yapılacak işlemleri belirlemek ve uygulamasını sağlamak,
16. Federasyona verilen bütçenin en iyi şekilde harcanmasını sağlamak,
17. Spor disiplinine aykırı davranışlarda bulunan sporcu, hakem, antrenör ve yöneticileri ile spor kuruluşlarını Ceza Kurullarına sevk etmek,
18. Millî takım sporcu ve yöneticilerininin sigorta işlemlerinin yapılmasını sağlamak,
19. İl spor temsilcilerininin kendi aralarında ve federasyonla koordineli bir şekilde çalışmalarını sağlamaktır.

Söz konusu yönetmeliğe, 18.9.2004 tarih ve 25587 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan yönetmelikle, ek bir madde eklenmiştir. Bu maddeye göre, Federasyonlar çalışmalarını ulusal ve tâbi oldukları uluslararası federasyonların mevzuatına göre yerine getirmek zorundadırlar. Federasyonların yıllık ve/veya dört yıllık faaliyet programları, sporu yaygınlaştırmaları, sporcu sayısını yıllar itibariyle arttırmaları, elit sporcu yetiştirmeleri ile mevzuatları gereği yapmakla sorumlu oldukları iş ve faaliyetler, Genel Müdürlüğün bünyesinde oluşturulacak Sportif Değerlendirme Kurulu tarafından da kontrol edilir. Yapılan denetlemeler sonucu başarısızlıkları belirlenen Federasyon başkanları hakkında gerekli işlemler, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği hükümlerine göre yapılır (28).

2.2. AVRUPA BİRLİĞİ’NDE SPORUN HUKUKİ VE KURUMSAL YAPISI

2.2.1. Avrupa Birliği’nin Hukuki ve Kurumsal Kimliği

Avrupa Birliği’nin günümüzde gelmiş olduğu nokta, uzun yıllar boyu Avrupa’da devam edegelen bütünleşme düşüncesinin bir sonucudur.

Batı Avrupa devletleri arasında bir birlik oluşturulması düşüncesi, 14. yüzyıldan itibaren tarihçiler, filozoflar, hukukçular ve siyaset adamları tarafından değişik zamanlarda dile getirilmiştir. 20. yüzyılda da bu çabalar devam etmiş ve daha Avrupa Topluluğu’nun kurulmasından ve gelişip Avrupa Birliği’ne dönüşmesinden çok önce, Avrupa Devletleri’ni birleştirme düşüncesi çeşitli biçimlerde siyasal ifadesini bulmuştu. Böyle bir birliği hegemonya yoluyla ya da zor kullanarak kurmaya yönelik girişimler görülmüştü. Öte yandan, özellikle I. Dünya Savaşı’nın hırpalayıcı tecrübesinden sonra, devletlerin eşitlik temelinde gönüllü ve barışçı birliğini sağlamaya yönelik tasarılar da ortaya atılmıştı. Örneğin, 1923’te Pan-Avrupa Hareketi’nin Avusturyalı kurucu önderi Kont Coudenhove Kalergi 1848’de İsviçre birliğinin başarıyla pekiştirilmesi, 1871’de Alman İmparatorluğu’nun kurulması ve en önemlisi 1776’da Amerika Birleşik Devletleri’nin bağımsızlığına kavuşması gibi örneklere işaret ederek bir Avrupa Birleşik Devletleri oluşturulması çağrısında bulunmuştu.

Özellikle II. Dünya Savaşı’ndan sonra Avrupa’nın bir kez daha savaşla yerle bir olmasından sonradır ki uluslar arasında sonu gelmeyen rekabetin ne kadar yıkıcı ve kısır olduğu tam olarak kavranabildi. Avrupalı devlet adamları Avrupa savaşlarını sona erdirmek için seslerini yükseltmeye başladılar.

Siyasal ve askeri alanda işbirliğini amaçlayan Avrupa Konseyi'nin 1949 yılında kurulması, Avrupa ülkeleri arasında ekonomik işbirliğinin gerçekleştirilmesiyle ilgili görüşmeleri daha da teşvik etti. Ancak bu konsey hükümetler arası bir organizasyon olmaktan öte gidememiş ve daha etkin bir entegrasyon sürecini başlatmak isteyen Avrupa devlet adamlarını tatmin etmemiştir.

Özellikle Avrupa'da mevcut bulunan Franko-German çekişmesine bir son vermek için Avrupa'nın bütünleşmesi yönündeki çeşitli girişimler devam etmiş ve bu girişimler 1950 Mayısında altı Avrupa devleti arasında imzalanan "Schuman Bildirgesi" ile Avrupa Topluluklarının kurulması konusunda ilk önemli ve somut adımın atılması ile sonuçlanmıştır. Avrupa'nın entegrasyonunun bugün gelmiş olduğu durumun temelinde işte bu bildirme bulunmaktadır. II. Dünya Savaşı'ndan günümüze kadar geçen süre belki Avrupa Tarihinin barış içinde geçirdiği en uzun süre olmuştur (29).

Günümüzde Avrupa Birliği adını alan ve tarihin kaydettiği en büyük bütünleşme hareketinin ilk hareket noktası Paris Antlaşması olmuştur. 18 Nisan 1951'de imzalanan anlaşma ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) kurulmuştur.

Paris Antlaşmasına taraf olan devletler tarafından 1957'de Roma'da imzalanan antlaşmalarla iki yeni örgüt daha kurulmuştur. Bunlardan birincisi olan Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (EURATOM) diğeri ise Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) adını almıştır. Her iki örgütün kuruluşunda model olarak AKÇT esas alınmıştır. Bir başka ifade ile, Roma Antlaşmaları ile kurulan EURATOM ve AET, tıpkı Paris Antlaşması ile kurulan AKÇT gibi, ulus üstü yapıda örgütlenmiştir.

Roma Antlaşması ile aynı tarihte imzalanan bir "Avrupa Topluluklarının Bazı Ortak Kurumlarına Dair Sözleşme" ile "Meclis" (Parlamento) ve Divan (ATAD) her üç Topluluk için tek bir organ olarak birleştirilmiştir.

Paris ve Roma Antlaşmaları ile kurulan AKÇT, EURATOM ve AET'nin adları, 1 Temmuz 1967'den geçerli olmak ve her üç topluluğu birden ifade etmek üzere Avrupa Toplulukları olarak değiştirilmiştir (30).

AB'nin Genişlemesi : 1951 Paris ve 1957 Roma Antlaşmaları ile kurulan Avrupa Topluluklarının kurucu ülkeleri aynıdır: Fransa, Almanya, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg. Topluluklar, İngiltere, İrlanda ve Danimarka'nın tam üye olarak katıldığı

1973 yılına kadar “Altılar” olarak da anılmıştır. Söz konusu ikinci genişlemenin ardından 1981 yılında Yunanistan tam üye olarak Avrupa Topluluklarına katılmıştır.

Üçüncü genişleme 1986 yılında gerçekleşmiş, Portekiz ve İspanya'nın katılımı ile Avrupa Topluluklarının üye sayısı 12'ye yükselmiştir. 1990 Ekim ayında iki Almanya'nın birleşmesi ile AT bir kez daha genişlemiştir. Eski Doğu Almanya'nın Federal Almanya ile birleşmesiyle birlikte AT'nin toprakları genişlemiştir. Son olarak, 1995 yılında Finlandiya, İsveç ve Avusturya'nın katılımıyla üye sayısı 15'e çıkmıştır

1999 Aralık ayında yapılan Helsinki zirvesinde Malta ve Türkiye aday ilan edilmiştir. Bu ülkelerde Malta ile tam üyelik müzakereleri başlamıştır. AB'ye aday ülkeler arasında tam üyelik görüşmeleri başlamayan tek ülke Türkiye kalmıştır.

12-13 Aralık 2002'de Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da toplanan Avrupa Konseyi zirvesinde Bulgaristan, Romanya ve Türkiye'nin dışında kalan aday ülkelerin 2004 Mayıs ayında Avrupa Birliği'ne tam üye olarak katılmaları kararı alınmıştır (30).

Türkiye'nin Tanzimat ile başlayan serüveninin belki de son halkasını teşkil eden Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliği ve Türkiye-Avrupa ilişkileri, yaklaşık yarım asırdır Türkiye'nin gündemini işgal eden en önemli ve en dinamik konu olmuştur (31).

Türk toplumun da geçen yüzyılda Tanzimat ile başlayan Batı'ya açılma ve Batılılaşma (bir anlamda çağdaşlaşma), Atatürk'ün çizdiği çerçeve içerisinde yeni Cumhuriyetin de kabul ettiği ilkelerden biri olmuş ve Türkiye Helsinki'de AB'ye aday ilan edilerek önemli bir kavşağa gelmiştir. Cumhuriyeti kuran Atatürk, Türk devletinin bilimde ve devlet yönetiminde, güzel sanatlarda, ekonomik hayatta, tarımda, ticaretle, kara, deniz ve hava ulaştırmasında dünya üzerinde en ileri seviyede bulunan Avrupa uygarlığına katılamamasının, bu uygarlığın altında ezilmesine yol açacağını belirtmiştir (32).

Türkiye, Batı Avrupa'da ki bütünleşme hareketine daha başlangıçta ilgi duyan devlettir (30).

Atatürk'ün çizdiği yolda ilerleyen 23. Cumhuriyet hükümeti (Adnan Menderes hükümeti), Cumhuriyet'in kuruluşunda 36 yıl, Roma Antlaşması'nın yürürlüğe girmesinden 19 ay sonra, Batı dünyasının en önemli bütünleşme hareketi olan AET'ye Roma Antlaşması'nın 238. maddesi uyarınca 'ortak üye' olmak için 31 Temmuz 1959 tarihinde başvurmuştur (32).

Ankara Antlaşması ve Katma Protokol : Türkiye ile AB arasında ortaklık öngören Ankara Antlaşması 12 Eylül 1963’de imzalanmıştır. Ankara Antlaşması’nın dibacesinde Türkiye’nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkilerinin Türk halkının yaşam standardının yükseltilmesini sağlayacağı ve bu durumun ilerde Türkiye’nin Topluluğa katılmasına yardımcı olacağı ifadesi yer almıştır. Antlaşmanın 28. maddesinde ise, ‘Anlaşmanın işleyişi Topluluğu kuran Antlaşmadan doğan yükümlülüklerin tümünün Türkiye tarafından üstlenebileceği gösterdiğinde, Akit Taraflar, Türkiye’nin Topluluğa katılması olanağını inceler’ denilmiştir. Burada, açık biçimde, Türkiye’nin Topluluğa tam üye olmayı hedeflediği ve Ankara Antlaşması’nın amacının tam üyelik olduğu ifade edilmektedir.

Ankara Antlaşmasında, hazırlık, geçiş ve son dönem olarak üç devre öngörülmüştür. Hazırlık dönemi, anlaşmanın imzalandığı tarihten Katma Protokole kadar geçen süreyi kapsamaktadır. 13 Kasım 1970’de imzalanan ve 1973 yılında yürürlüğe giren Katma Protokolün en belirgin özelliği geçiş döneminin sonunda Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında gümrük birliğinin kurulmasını öngörmesidir. Katma Protokolde hem Türkiye’nin, hem de Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun yükümlülükleri yer almıştır. Söz konusu yükümlülüklerle gümrük birliğine ilave olarak diğer üretim faktörlerinin yani emeğin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımının geçiş döneminde tamamlanması planlanmıştır.

Bununla birlikte, Ankara Anlaşması ve Katma Protokolün uygulanmasında aksaklıklar yaşanmış; 1970’li yıllarda yaşanan ekonomik ve siyasi krizin etkisiyle Katma Protokol ile öngörülen yükümlülüklerini yerine getirmekten kaçınmıştır. Buna bağlı olarak Topluluk tarafı da ortaklık ilişkilerinin geliştirilmesi için gereken çabayı göstermemiştir. 12 Eylül 1980’den sonra Avrupa Ekonomik Topluluğu, Türkiye ile ilişkilerini askıya almıştır. Bu dönemde sadece Katma Protokolün ticari hükümleri işlemeye devam etmiş, diğer bütün hükümler atıl kalmıştır (30).

Gümrük Birliği’nin Kurulması : Türkiye İle Avrupa Ekonomik Topluluğu arasındaki ilişkiler 1983 yılında seçimlerin ardından sivil yönetimin iş başına gelmesiyle birlikte normalleşmeye başlamıştır. Türkiye, 1984 yılından itibaren ithal ikamesi politikasını terk etmiş ve dışa açık büyüme politikasını benimsemiştir. Bu durum Türkiye’nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ekonomik ilişkilerinde dinamizm yaratmış, olumlu havanın etkisiyle 14 Nisan 1987’de Türkiye tam üyelik başvurusunda bulunmuştur.

Bu tarihten sonra bir dizi gelişmelerle birlikte;

Türkiye ile AB arasında 1 Ocak 1996'dan itibaren gümrük birliği yürürlüğe girmiştir.

Türkiye ile AB arasında tesis edilen gümrük birliğinin en önemli özelliği şudur: Türkiye, AB'ye tam üye olmadan gümrük birliğine giden tek ülke olmuştur. Tam üye olmadığı için AB fonlarından yararlanamayan Türkiye, bunun da ötesinde gümrük birliği kararında öngörülen 2.5 milyar Euro tutarındaki mali yardımı alamamıştır. Avrupa Parlamentosunun muhalefeti ve Yunanistan'ın vetosu nedeniyle AB tarafı Türkiye'ye karşı yükümlülüklerini aksatmıştır (30).

30 Ocak 1996'da Kardak Krizi patladı. Yunanistan bu olaydan sonra, Türkiye-AB ilişkilerini her açıdan engelledi ve GB fonlarını dondurttu (33).

Lüksemburg Zirvesi : 1997 Aralık ayında toplanan Lüksemburg Zirvesinde, Gündem 2000 raporu esas alınarak Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri AB'ye aday ilan edilirken Türkiye dışlanmıştır. Topluluğa katılma konusunda Türkiye'nin "ehil" olduğu teyid edilen zirvede, ayrıca, Türkiye'nin diğer başvuran ülkelerle aynı kriterlere bağlı olarak muamele göreceği belirtilmiştir. Türkiye'nin ayrımcılıkla karşılaşması karşısında Ankara Hükümeti, AB ile siyasi diyalogu kestiğini açıklamıştır (30).

Helsinki Zirvesi : 10-11 Aralık 1999'da Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de toplanan Avrupa Konseyi zirvesinde Türkiye'ye adaylık statüsü sağlayan sonuç bildirisi, Türkiye-AB ilişkilerinde yeni bir dönemin kapılarını açmıştır (30).

Aralık 1999'da toplanan Helsinki AB Konseyi şu karara vardı:

"Türkiye, öteki aday devletlere uygulananlar ile aynı kriterler temelinde Birliğe katılmaya yönelmiş bir aday devlettir. Var olan Avrupa Stratejisi'ne dayanılarak, Türkiye, öteki aday devletler gibi, reformlarını teşvik etmeye ve desteklemeye yönelik bir katılım öncesi stratejiden yararlanacaktır" (34).

Prof.Dr. Ünal Tekinalp 17 Mart 2003 günü İstanbul'da Türkiye Bilimler Akademisi Akademi Konferansları Programı çerçevesinde "Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna ve Avrupa Konvansiyonuna Uyumu Sorunu" başlıklı bir konferans vermiştir (35).

Tekinalp'in açıklamalarıyla Anayasa Taslağı şöyledir;

AB Anayasa Taslağı : Anayasa Taslağı'nın birinci maddesi şöyle demektedir: "Avrupa Devletlerinin ve haklarının, ortak bir gelecek kurmak yolundaki iradelerine yansıtılmak üzere bu anayasa bir Birlik kurmaktadır. Bu Birlik bugünkü Avrupa Birliği değil, bu Birlik yeni bir federe devlettir." Anayasa, Avrupa Birliği tabirini kullanmıyor, aynı maddede şu önemli hükme yer veriliyor: Bu birlik içinde üye devletlerin politikaları koordine edilir ve bazı ortak yetkiler federal bir temelde yönetilir. Hükümden iki önemli sonuç çıkıyor. Bir, Birlik Birleşik Avrupa Devletidir, bu devlet federal bir devlettir. Her üye ülke bir federe devlet olarak düşünülmektedir. Söz konusu birlik zayıf ve gevşek bir konfederasyona benzemiyor. İşte bu çerçevede içerisinde bizim hâkimiyet dediğimiz yetki paylaşımı bambaşka bir kalıp içerisine oturmaktadır: Federal ve federe devletler ilişkisi. Artık yetki paylaşımı bir AB/AT organı ile üye ülkeler arasında değil, federal ve federe devletler arasındadır. Birliğin yetkilerinin sınırları ve bunların kullanılması dört ilke tarafından yönetilir. Bunlarda biri yetki tanınması ilkesidir; yani, yetki tanınmışsa Birlik yetki kullanır. Bu kural halen Avrupa Topluluğu Anlaşmasında vardır. İkincisi biraz evvel üzerinde durduğumuz ikincilik ilkesi, üçüncüsü oransallık ilkesi, dördüncüsü de Türkçeye içtenlikle bağlılık ilkesi diye çevirebileceğimiz bir ilke. Büyük bir genişleme görüyoruz ve bu genişleme federal devletin lehine olan bir genişlemedir, ama bunun böyle çıkıp çıkmayacağını bilmiyoruz. Ben şahsen böyle bir yetki paylaşımının Türkiye'nin aleyhinde olmayabileceğini düşünüyorum; ancak sonuca varmak için müstakbel Avrupa Devletinde, yeni Birlikte yetki ve güç dengelerinin nasıl olacağını bilmek lazımdır. Avrupa Birliği dokuzlar iken aralarında tam bir eşitlik vardı. On beş oldukları zaman bu eşitlik büyükler lehine bozuldu. 25 oldukları zamanda daha çok bozulmuştur. Yarın sayıları 27, 28 olduğunda Türkiye Birliğe girdiği zaman eşitliğin ne derece bozulacağı da tartışılacak konulardan biridir.

Birlik üye devletlerin ulusal kimliklerine saygılıdır. Birlik, halkları Birlik değerlerini paylaşan, değerlere saygı gösteren ve onları teşvik etmeyi taahhüt etmiş Avrupa ülkelerine açıktır. Bu ilkelere uyum yönünden Türkiye'nin önemli bir sorunla karşılaşabileceği düşünülemez. Gerek demokrasi mücadelemizde geçtiğimiz ve ulaştığımız başarılı sayılabilecek sonuçlar, gerek Ulusal Program uygulamalarımız ve Ortaklık Belgesinde aldığımız mesafe bunu kanıtlamaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde yer alan Birliğin ‘değerleri’ arasında Hıristiyanlığın açık ve örtülü bir tarzda anılması da Türkiye’ye kapının kapanmadığının bir göstergesi olarak önemlidir. Hıristiyanlık herhangi bir şekilde maddede ifadesini bulsaydı, bir uyum değil, Birliğe girme/kabul sorunu olarak ortaya çıkardı. Söz konusu maddeye göre Birlik, üye devletler için ortak olan insan onuru, özgürlük, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve insan haklarına saygı değerleri üzerine kurulmuştur. Hedefi hoşgörü, adalet ve dayanışma uygulamaları yolu ile barış toplumudur. Bu değerler herhangi bir dine bağlı olmayan, bütün uygar toplumların paylaştığı yüksek ideallerdir.

Birliğin hedefleri de Türkiye yönünden herhangi bir uyum sorunu çıkaracak nitelik taşımamaktadır. Çünkü bunlar bir taraftan halkların refahını yükseltmeye diğer taraftan tek pazara, para birliğine, sürdürülebilir kalkınmaya ve eşitliğe yöneliktir.

Birliğin yetkilerinde ilkeler yanında tekel yetkileri ile paylaşılan yetkiler ayrımına gidilmiştir. Birlik, iç pazarda kişilerin, malların, hizmetlerin ve sermayenin özgün dolaşımında, rekabet kurallarının korunmasında, Gümrük Birliğinde, ortak ticaret politikalarında, Euro’yu kabul eden ülkelerin para politikalarında, denizdeki biyoloji kaynaklarının korunmasında ve balıkçılık politikalarında tekel yetkilere sahiptir. Paylaşılan alanlar ise, iç Pazar, güvenlik, adalet, tarım, taşıma, trans-Avrupa ağyapısı ve enerjidir (35).

Avrupa Konseyi Bakanlık Komitesi :

(24 Eylül 1992’de 480.oturumunda bakanlık komitesi tarafından kabul edilen ve 16 Mayıs 2001’de yapılan 752. toplantıda değiştirilen maddeler)

- 1- Avrupa konseyi yasalarının 15’nolu fıkrası altında Başkanlık Komitesi:
- 2- Avrupa konseyinin amacı üye ülkeler arasında birliği sağlamak kendi ortak miraslarını, ekonomik ve sosyal amaçlarını korumak, ideallerini gerçekleştirmek olarak kabul edilmiştir.
- 3- Avrupa anlaşmasında insan haklarının ve temel özgürlüklerin korunması en başta gelenler “huzurlu bir ortam hakkı ve her türlü özgürlükler” cinsiyet, ırk, dil, renk, bölge, siyasi veya diğer fikirler ulusal veya sosyal yerleşim, bir ulusal azınlık zenginlik veya diğer statüleri yüzünden haklarının kullanılmasın da ayrıcalık tanınmaz demıştır.
- 4- Bütün spor dallarındaki politikaları tanımlayan (76) 41 yasa tasarısında Avrupa Başkanlığı tarafından belirlenen 1985’de ilk defa yapılan konferansta Avrupa spor genelgesi başlığı altında sorumluluklar tanımlanır ve bu genelge hükümetin spor

konusundaki politikalarını belirler ve birçok bireye spor faaliyetlerine katılmada haklarını tatbik etme imkânı verir.

5- Öneride R (80) 1 maddesinde sporda televizyonun yeri R (81) 8 maddesinde fiziksel eğlenceler (sporda) koruma altındaki doğal su alanları; R (83) 6 maddesinde spor tesislerindeki enerjinin korunması ve ölçülmesi; R (86) 8 maddesinde bütün spor aktivitelerinde ki insanların sakatlanması konusunu R (87) 9 maddesinde fiziksel zindelik testleri konusu; R (88) 8 maddesinde bütün spor aktivitelerindeki yaş sınırları ilkeleri belirlemişlerdir.

6- Spor gönüllülük esasına dayanan Avrupa ülkeleri ve vatandaşları arasındaki birlikteliği teşvik eden ve Avrupa'nın kültürel kimliğinin fark edilmesinin gelişmesinde ve insanlar arasındaki bağların güçlendirilmesinde, Avrupa konseyinin amaçlarının belirtilmesinde, önemli bir rol oynayan kültürel ve sosyal bir aktivitedir.

7- Spor insanları ve sosyal gelişmeyi yaratıcı aktivitelerle, eğlence imkânlarıyla, performansın artırılması için yapılan gerekli çalışmalarla çeşitliliği sağlar, yapılan egzersizler ise bireylerin hem fiziksel hem ruhsal gelişimine yardımcı olur denmiştir.

8- Avrupa'da 1986'dan bu yana politik, ekonomik, sosyal ve diğer değişimler çok hızlı gerçekleşmiştir ve bununda spor nezdinde etkisi olmuştur. Bu değişiklikleri ve gelecekteki gelişmeleri içeren yeni bir Avrupa spor genelgesi zorunlu hale gelmiştir.

9- Sporda sürdürülebilir gelişmeyi ve çevresel durumları birleştirme ihtiyacı duyan spor aktiviteleri ve çevresel koşullar arasındaki yakın ilişkileri düzenler.

10- Faaliyetlerde ihtiyaç duyulan konuları kapsamlı bir şekilde, seyirci şiddeti üzerindeki Avrupa'nın yapısını ve spor karşılaşmalarındaki olumsuz davranışları, futbol karşılaşmalarındaki ayrıntıları ve anti doping kurallarını, sporun değerinin korunması için konuları düzenler.

11- Halkın ilgisi, sporun değerini ve yararlarının anlatılması için sporun gerekli unsurları ortaklaşa yapılan çalışmalarla geliştirilmelidir. Buna paralel olarak birçok Avrupa ülkesinde hükümet sporla ilgili faaliyetler de sporu tamamlayıcı ve destekleyici çalışmalar yapmaktadır.

12- İnsan haklarına ve kanunlara saygılı çoğulcu demokrasi etik prensipler esasına dayalı gelişmiş bir spor için ortak Avrupa çatısı altında gerekli fikir birliği sağlanmış No R(92) 14 maddesinde sporun etik kuralları adı altında düzenlenmiştir.

13- 1992'de yapılan Avrupa Başkanlığı'nın spor görevlerinin konu edildiği 7. Rodos Konferansında bütün Avrupa ülkelerinin spor bakanlarının katıldığı konferansta bu

başkanlar kendi görevlerinin elverdiği ölçüde “Avrupa Spor Genelgesi” adı altında kabul edilen spor kurallarını düzenleyen ve tanımlayan belgeye uyacaklarını ve uygulayacaklarını kabul ettiler.

Üye ülkeler hükümetlerine öneriler:

1. Kendi ulusal spor politikaları içerisinde herhangi bir yasayla ilişkili olarak Avrupa Spor Genelgesi bu ek önergede oluşturulmuştur.
2. Ülkelerin ulusal spor organizasyonlarının davet edilip hesaba katılabilmesi için genelge içerisinde politikalarının ayrıntılı olarak belirtilmesi gerekir.
3. Bu genelgenin geniş bir alana yayılmasını sağlamak.

Bu önerinin Genel Sekreterliğe gönderilmesi:

- a) Avrupa Konseyi’ne üye olmayan Avrupa Kültür Konvansiyonu ülkelerinin siyasi partilerine
- b) Uluslararası organizasyonlara ve uluslararası spor organizasyonlarına.

2.2.2. Avrupa Birliği’nde Spor

2.2.2.1. Avrupa Birliği Spor Şartının Genel Esasları

Avrupa Spor Genelgesi

Genelgenin Amacı : Hükümetler sporun gelişmesi amacıyla insan gelişmesinde önemli bir faktör olan sporun, etik kurallar içerisinde prensiplere uyarak, uygulanması için gerekli adımları atmalıdır.

Bunun için:

- I.** Her bireyin bir spor veya dikkate değer bir faaliyette görev alması için olanak yaratır.
  - a.** Bütün gençlere fiziksel eğitimlerini alabilmeleri ve temel spor yeteneklerini kazanabilmeleri için fırsat sağlar.
  - b.** Herkesin spor faaliyetlerinde görev alması ve fiziksel sağlığını güvenlik içerisinde ve sağlıklı bir çevrede yapabilmesi için fırsat oluşturur ve spor organizasyonlarının tedarik edilmesiyle grup çalışmaları oluşturulur.
  - c.** Herkesin ilgisi ve yeteneğine göre sporda becerilerini, standardını geliştirebilmesi için fırsat oluşturulan alanlarda ve kişisel veya toplumsal amaçlar doğrultusunda bilinmesinde mükemmellik seviyesini sağlamak.

II. Ahlâki değerler, spor etik değerlerinin ve insan değerlerinin korunup geliştirilmesi, bunlarla ilgili sporların korunması ve sporcuların politik dışavurumlarından ticari ve finansal kazançların içeriği, kötüye kullanımlardan, küçültücü durumlardan, uyuşturucu madde kullanılmasından, cinsel taciz ve istismarlardan korunması, çocuklarla, gençlerle ve kadınlarla ilgili maddeler düzenlenmiştir.

Genelgenin Tanımı

1- Genelgenin amacına yönelik olarak

a. Spor her seviyedeki yarışmaların sonucunda ortaya çıkan düzenlemelerin, sosyal ilişkilerin oluşturulması, ruhsal ve fiziksel sağlığın geliştirilip bu gelişimin ise rastlantısal olarak veya organizasyonlar yoluyla sağlanıp fiziksel döngünün sağlanması anlamına gelir.

b. Bu genelge kendi içinde etik prensipleri ve politik (siyasi değil, stratejik) rehberliğin kurallarına yön verir.

I. Futbol maçlarında ve spor aktivitelerinde meydana gelen aşırılıkları ve seyirci şiddeti üzerindeki Avrupa konvansiyonu durumu.

II. Anti doping kuralları.

Sporun Gelişimi:

1- Spor üzerinde devletin varlığı tamamlamayı arz eder. Yinede spor organizasyonlarının resmi olmayan birleşmeler yoluyla yapılması bu genelgenin amacına ulaşabilmesi için gereklidir. Sporun organize edilebilmesi ve gelişebilmesi için ise mekanizmanın bulunması gereklidir.

2- Gönüllülük ruhunun gelişmesi hareketlendirilmesi ve spor aktivitelerindeki gönüllü çalışmaların desteklenmesi yoluyla cesaretlendirilmelidir.

3- Gönüllü spor organizasyonlarının yasalarla oluşturulan özerk karar alma hakları vardır. Her hükümet karşılıklı olarak onların kararlarına saygı göstermelidir.

4- Bu genelgenin tedarik edilip uygulanması resmi ve resmi olmayan otoritelere ve spor organizasyonlarına bırakılabilir.

5- Spor organizasyonları karşılıklı yarar içeren düzenlemeleri potansiyel partnerlerle kurmak için cesaretlendirilmelidir ve bu tür ticari sektör, meyde ve diğerleri spor ve sporcularını kendi çıkarına kullanılmasından kaçınmalıdırlar.

Yetenekler ve Aktiviteler

- 1-** Cinsiyet, renk, dil, din, politik veya diğer fikirler ulusal kökenle ilgili sosyal ve ulusal özellikler maddi durum, soy ve diğer statüler ayırım konusu olamaz. Spor aktivitelerinden veya tesislerinden yararlanmalarında ayırım yapılamaz.
- 2-** Bütün vatandaşlar spor faaliyetlerinde fırsat eşitliğine sahip olmalı, garanti edici önlemler alınmalıdır ve gerekli olduğu yerde amaca uygun, gençleri ödüllendirmeler, bireylerin ve gurupların bütün fırsatları etkili uygulayabilmesi için olabildiğince dezavantaj ve olumsuz durumları ortadan kaldırıcı kurallar gibi önlemler alınmalıdır.
- 3-** Spora iştiraklerin ölçüsü büyük ölçüde değişikliklerin kabullenilebilmesine bağlıdır. Halkın özel, ticari ve diğer durumlarının var olduğu hesaba katılmalı ve imkân aralıkları sağlanmalıdır. Bu görevler ulusal, bölgesel ve yerel görevlerin tam kullanımını iyi yönetimin garanti edilmesi ve korunması için önlemler alınmalıdır.
- 4-** Tesislere girebilmek için ruhsal ve fiziksel rahatsızlığı olan dezavantajlı (özürlü) bireylerin tesislere girmesine olanak sağlanmalıdır.

Fonların Oluşması

Fiziksel olgunluğun ve temel spor yeteneklerinin gelişmesi için gençlerin yaptığı spor faaliyetlerinin cesaretlendirilmesi konusunda gerekli adımlar atılmalıdır.

I. Programlar oluşturulmalı, Spor tesisleri, eğlence ve fiziksel eğitimler bütün çocuklara sağlanmalı ve bunlara zaman ayrılmalıdır.

II. Okullarda bu alanlardaki öğrencilerin eğitim kalitesinin sağlanması.

III. Zorunlu eğitimden sonra spor faaliyetlerinin devamı için var olan fırsatların tahsisinin sağlanması.

IV. Okul ve diğer eğitim kurumları arasındaki ilişkinin tahsisinin gelişmesini sağlamak, okul ve yerel spor kulüplerini cesaretlendirmek.

V. Spor imkânlarının kullanılmasını, okullar ve yerel topluluklarda pekiştirmek ve kolaylaştırmak.

VI. Ailelerde, öğretmenlerde, koçlarda ve topluluk liderlerinde gençleri düzenli bir fiziksel aktivite içerisinde bulunmaya teşvik fikri uyandırılmalıdır.

VII. Eğitim sürecinde gençlere sporun etik kuralları eğitiminin verilmesi sağlanmalıdır.

Katılımın Gelişmesi

1. Spor yapmak boş zaman ve eğlence amacı için olup olmayacağı sağlığın korunması veya performansın yükseltilmesi liderlerinin veya idare eden kişilerin nitelikli hale getirilmesi ve bütün programların ve imkânların tesisinin sağlanması yoluyla nüfusun büyük bir bölümünün özendirilmesi konusu ele alınmalıdır.
2. İşyerlerinde spora imkân sağlamanın özendirilmesi, spor politikalarının ayrılmaz bir parçası olarak düşünülmelidir.

Performansın Artırılması:

İleri seviyedeki spor organizasyonlarıyla ilgili faaliyetlerde özel yollarla, imkânların verilmesiyle cesaretlendirilmeli ve desteklenmelidir. Bu desteklemeler şunları da kapsamalıdır; Yeteneklerin tanımlanması, uygun imkânların sağlanması, spor biliminin ve tıbbının desteklenmesi ve pekiştirilmesi, koçluk mesleğinin ve eğitiminin, liderlik fonksiyonlarının teşvik edilmesi, yapıcı imkânlar sunulması.

Profesyonel ve Popüler Sporların Desteklenmesi

1. Spor organizasyonlarıyla birlikte yapılan işlemlerde planlanan, sportif yeteneklerin doğrudan veya dolaylı yoldan desteklenmesi metodları:

Onlara destek vermek için sporun ve kendi kapasitelerinin gelişmesi için onların kişisel, fiziksel, ahlâki yapılarına saygı gösterilmeli. Bu desteklemeler yeteneklerin tanımlanması için yol gösterici bağlantılar, eğitim enstitülerinde dengeyi ve sportif faaliyetlerden sonra ve sporda kariyerlerinin gelişmesi yoluyla toplum içerisinde sorunsuz bağlantılar kuracaktır.

2. Yetki tahsisi ile profesyonel yönetimler ve organizasyonlar oluşturulmalıdır. Profesyonel insanların çalışmasıyla sporda sosyal statüye tahsis etme ve haksız korumanın kendi çıkarına kullanmanın önlenmesi sağlanabilir.

İnsan Kaynağı

1. Sporun bütün dallarında yetenek ve öğreticilik diplomasının verilmesiyle eğitim kurslarının gelişmesi sağlanmalıdır. Bu tür kurslar farklı yetenekteki ve seviyelerdeki gönüllü veya profesyonel düzenlemeler için (liderlik, koçluk, yöneticilik, memurluk, doktorluk, mimarlık, mühendislik I,...) ihtiyaç duyulması sağlanmalıdır.

2. Bunlar spor aktivitelerinin denetlenmesi veya liderlerin insan sağlığının ve güvenliğinin korunmasını kendi iŖi olarak kabul etmesi temin edilmelidir.

Spor ve Sürdürülebilir GeliŖme

İnsanlar fiziksel, sosyal ve ruhsal sağlıklarının bir nesilden sonrakine aktarılması, gerekli spor aktivitelerinin bulunduğu kentlerdeki dünyanın sınırlı kaynaklarının kullanılması, çevre yönetiminin ayarlanması ve uygun geliŖme prensipleriyle ayarlanıp geliŖmesi ve temini Ŗu esaslara göre değerlendirilir:

- Spor tesislerinin inŖası ve fiziki planlarda çevresel doğallığın hesaba katılması.
- Çevre ve doğal yapı için spor organizasyonları teŖvik edilmelidir.
- İnsanların kendi anlayıŖları ve sürdürülebilir geliŖmeler ve bunların sporla arasındaki iliŖkilerin farkındalığı ve iliŖkileri artırılmalıdır.

Bilgiler ve Kaynaklar

Sporun yerel ulusal ve uluslararası geçerli bilgilerinin yayılması ve toplanması için uygun yapının geliŖtirilmesi gerekir. Sporun bütün yönleriyle araştırılması özendirilmelidir.

Ayarlamalar daha çok yerel bölgesel ulusal veya uluslararası araŖtırmalar sonucunda elde edilen bilgiler ışığında deđiŖmeler ve dağılmalar gözetilerek yapılmalıdır.

Finans:

Fonlardan ve desteklemelerden (merkezden, bölgesel ve yerel seviyeden) kaynaklanan paralar, bu genelgenin amacına ulaŖabilmesi için görevlerin yerine getirilebilmesi için gereklidir. Sporun resmi kurlardan ve özel finans destekleri vasıtasıyla, daha ileri seviyeler için gerekli kaynağın kendi kendisine spor sektöründen temin edilmesi özendirilmelidir.

Yerli ve Uluslararası Çalışmalar

Sporun tanıtımı ve geliŖmesinde uygun koordinasyonun sağlanması için gönüllü sektörler ve halk arasındaki spor sorunları, farklı yöntemlerle iliŖkilendirilen yapılar bu genelgenin amacına ulaŖmasında yerel, merkezi seviyede henüz var olmadan geliŖtirilmelidir. Bu koordineli iŖler sosyokültürel geliŖmenin ayrılmaz bir parçası olan

sporun politik kararlarında ve eğitim, sağlık, sosyal hizmet, köy ve şehir planları gibi çevresel, sanatsal ve diğer hizmetler gibi alanlarda hesaba katılacaktır (36).

2.2.2.2. Avrupa Birliği Spor Modeli

Avrupa Topluluklarında sporun plan ve program içerisinde yer almasıyla ilgili ilk politik gelişmeler şöyle başlamıştır;

1966 yılında yapılan “Avrupa Konseyi toplantısında Eğitimde Boş Zamanı Değerlendirme ve Sağlık Politikasında” sporun önemi şeklinde gündeme gelen “Herkes İçin Spor’un” plan ve program içerisinde ilk faaliyeti 1967 yılında Norveç’te uygulanmıştır. Hollanda ve Federal Almanya’da Herkes İçin Spor aktiviteleri kampanyası bunu takip etmiştir. (37).

İkinci Dünya Savaşının sonundan 80’li yılların ortalarına kadar Avrupa’da doğu ve batı modelleri olarak adlandırılan iki farklı sistem vardı. İlki içerisinde az veya çok ideolojik yönlendirmeler taşıyordu ve spor bir propaganda aracı olarak kullanılıyordu. Avrupa’nın batı ülkelerinde spor hükümetin ve hükümet dışı etkenlerin yer yer destekleriyle karışık bir şekilde gelişti. Bu gelişmede televizyonun da, özellikle resmi kanalların önemli bir payı vardır. Avrupa sporu bu resmi ve özel desteklerin ürünüdür. Kuzey ülkelerinde güneyin aksine hükümet sporun bir şekle oturtulmasında yön verici bir görev almıştır.

Avrupa’da Spor ve Onun Sosyal Amaçlarının Özel Karakteristiklerinin Deklerasyonu ve Ortak Politikalar Tamamlamada Hangi Amaçları Üstlenmesi Gerekliği:

1- Avrupa Konseyi Aralık 1999’da Helsinki’deki toplantısında Avrupa Birliği içindeki sosyal yönleri (fonksiyonları) açısından mevcut spor yapısını koruma ve devam ettirme konusunda tavsiye kararı almıştır. Sportif faaliyetleri ilişkilerinde üye ülkeler ve spor organizasyonları birinci derecede sorumludur. Bu alanda direkt etkisi olmamakla birlikte topluluk, anlaşmaların sağlanmasında, sporun doğasında eğitimsel, kültürel ve sosyal yönlerinden dolayı onu özel kılar.

2- Avrupa Konseyi sporun her seviyesinde dayanışma bağlarının ve kaynaşmanın gerçekleşmesini umar (ister). Dürüst rekabet ve hem maddi hem manevi faydaları ve fiziksel birliktelik sporun gerçekleşmesi içindedir. Özellikle azınlıklara sunulması.

3- Spor, sosyal, eğitimsel ve kültürel yönlere dayanan bir insan aktivitesidir. O kurallara göre oyun farklılıkları kabul etme, hoşgörü ve sosyal hayatta birleşmeyi sağlayan bir faktördür.

4- Spor faaliyeti her erkek ve kadın için kabul edilebilir olmalıdır. Yeni geliştirilen sporlar, özel rekabet veya tüm çeşitler için.

5- Fiziksel ve zihinsel özürllüer için yetenek ve rehabilitasyon, sosyal birleşme kaynaşma ve yüreklendirme için fiziksel ve sportif aktiviteler sunar. Konsey katkıda bulunmak için Sidney Sakatlar Oyunlarını sevindirici bir örnek olarak görmektedir.

6- Üye ülkeler spordaki gönüllü kuruluşları cesaretlendirmeli, bu konseyin etki alanı içinde nerede gerekirse destek vermesi ve gönüllülerin ekonomik ve sosyal rollerini kabul etmek ve belirli oranlarda destek vermesi anlamına gelir.

Spor Federasyonlarının Görevleri

7- Avrupa Konseyi, spor kuruluşlarının özgürlükleri ve onların uygun ortak yapılanma ile kendilerini organize etme konusundaki desteğini vurgulamaktadır. Ulusal ve toplumsal kanunlara olan yeterli ilgiye, birlikte işleyişin demokratik ve şeffaf yapısına dayalı olarak, ulusal takımların oluşumları ve özellikle hassas spor kurallarını uygulanabilir hale getirmeyi göz önüne alarak kendi özel sporlarını organize etmek, desteklemek ve bunu kendi amaçlarını en iyi yansıtacak şekilde yapmak Avrupa Konseyine göre spor kuruluşlarının görevidir.

8- Avrupa Konseyi'nin belirttiğine göre, spor federasyonlarının eğlendirici sporlardan üst düzey sporlara kadar spor aktivitelerinin çeşitli seviyeleri arasındaki gerekli dayanışmayı sağlamada merkezi bir rolü vardır ve bu rol şu alanlarla birlikte vardır; spor federasyonları toplumun spor faaliyetlerine en geniş anlamda ulaşmaları için olanak, amatör sporlar için kişisel ve mali destek, bayanlar ve erkekler için aynı olmak üzere her seviyeden spor aktivitelerine eşit ulaşım tanıtımı, gençlerin eğitilmesi, sağlığın korunması, dopingle savaş önlemleri, şiddet içeren ırkçı yada yabancı düşmanlığı gibi eylemler konusunda destek vermektedir.

9- Bu sosyal fonksiyonlar federasyonlar için özel sorumluluklar gerektirmektedir ve onların müsabakalar organize etmekteki yeterliliklerinin tanınması için bir temel oluşturmaktadır.

10- Spor dünyasındaki gelişmeleri dikkate alırken federasyonlar aynı zamanda katılımcı demokrasi ve sportif uyumun garantisini sağlayarak bir organizasyon şeklinin kilit unsuru olmaya devam etmelidirler.

11- Genç spor adamları ve bayanları için eğitim politikaları sporda en üst seviye katılımın, ulusal takımların ve sporun hayat kanıdır ve desteklenmelidir. Halktan otoritelerle birlikte uyum içerisinde oldukları yerlerde spor federasyonları , kendilerine bağlı kulüplerin eğitim kapasitelerini koruma, ulusal ve toplumsal yaşama ile uygulamaları da göz önüne alarak bu tür eğitimlerin kalitesini garantileme hususunda harekete geçmeleri konusunda haklı gösterilmektedirler.

Avrupa Spor Modeli Avrupa'daki Spor Organizasyonları, Avrupa'da Sporun Yapısı, Avrupa da Sporun Önemi olmak üzere üç bölümde incelenmektedir.

Avrupa'daki Spor Organizasyonları: Üye ülkelerde spor bir ulusal federasyonlar sistemi içerisinde organize edilir. Sadece en tepedeki federasyonlar (her bir ülke için) Avrupa'dakilerle ve uluslar arası federasyonlarla bağlantı kurar. Aslında yapı hiyerarşik bir piramide benzer.

Piramidin Yapısı: Piramidin yapısı Kulüpler, Bölgesel Federasyonlar, Ulusal Federasyonlar, Avrupa Federasyonu olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır.

Kulüpler: Kulüpler piramidin önemli yapı taşlarındandır. Onlar insanlara spor merkezleriyle ilgilenmeyi tavsiye ederler ve onları oralara yönlendirirler. "Herkes bir spor" fikriyle çalışırlar. Bu aşamada kulüplerin üstlendiği görev Avrupa sporunun gelişmesi için önemli ve yararlıdır. Örneğin Portekiz'de 70000 civarında lisanssız koç ve 40000 civarında birliktelik üyesi vardır.

Avrupa sporunun bu aşamada çok yakından ilişkili olduğu bir konuda amatör sporlardır. 1997'de yapılan 7. Avrupa spor formunda Marcelino Oreja tarafından belirtilen sunuda Avrupa Birliği üyelerinin spordan sorumlu oldukları ve amatör sporların bir spor faaliyeti içinde görev almaya olan ilgisizliği gerçekleriyle yansıttığı belirtilmiştir. Bu anlamda spor insanları bir araya getirmek için önemli bir sosyal faaliyettir. Örneğin Avusturya da nüfusun % 39'u bir federasyonun veya kulübün üyesidir.

Bölgesel Federasyonlar : Sonraki aşamada bölgesel federasyonlar görev alırlar. Kulüplerde genelde bunların çatısı altında bulunurlar. İlgilendiği alanlar bir bölgeyle

sınırlandırılır ve bölgesel şampiyonaların organizasyonunda veya bölgesel seviyedeki spor müsabakalarında görevli olurlar.

Almanya da olduğu gibi bazı ülkelerde bir bölgedeki bütün kulüplerden oluşan bölgesel organizasyonlarda vardır.

Ulusal Federasyonlar : Ulusal federasyonlar bütün birlikteliklerin her birinde sonraki aşamayı oluşturur. Genelde bütün bölgesel federasyonlar ulusal federasyonun çatısı altındadırlar. Bu federasyonlar her konuyla kendi kurallar içerisinde ilgilenirler ve bünyesindeki birliktelikleri Avrupa ve uluslar arası federasyonlara karşı temsil ederler. Ulusal şampiyonaları organize ederler. Bütün birliktelikleri bünyesinde barındırdığı için tekelci bir pozisyona sahiptirler. Örneğin her ülkede tek bir futbol federasyonu vardır. Sadece bu federasyon bu şampiyonaları organize edebilir. Bazı ülkelerde federasyonun işlev sınırı ulusal yasalarla şekillendirilir.

Avrupa Federasyonu : Piramidin en tepesinde ulusal federasyonlarla aynı yapıya sahip Avrupa spor federasyonları vardır. Her Avrupa Spor Federasyonu her bir ülkeden bir katılımcıdan oluşan sadece bir ulusal federasyonu oluşturur. Bunların anlamı uluslar arası federasyon tarafından tanınmayan ve yetkilendirilmeyen federasyonların şampiyonalarda görev alabilmesi için onaya tabii olduğudur. Bu durumda, bu organizasyonlar kendi pozisyonlarını devam ettirmeye çalışırlar.

Küme Düşme Çıkma Sistemi: Piramidin yapısı sadece organizasyonel yapıyı değil aynı zamanda bütün seviyelerdeki rekabeti, yarışmalar arasındaki ilişkiyi de ifade eder. Böylece bir bölgedeki futbol kulübü ulusal veya uluslar arası şampiyonalarda turnuva usulüyle (kazanma) oynamaya hak kazanabilir. Küme düşme ve çıkma sistemi her ulusal şampiyonada olan şeylerdir. Yeni yarışmacıların şampiyonaya katılmasıyla şampiyona daha neşeli hale gelir.

Bu küme düşme ve çıkma sistemi Avrupa'da da vardır. Bütün sistemlerde hem Avrupa hem de uluslar arası federasyonlara üye olan ulusal federasyonlar Avrupa ve uluslar arası şampiyonaları kendi bünyelerinde organize ederler. Bu turnuvaların çoğunda ulusal kurallar geçerlidir.

Bu küme düşme ve çıkma sistemi Avrupa spor modelinin kilit noktasıdır. Amerika bu kapsamlı sistemi geliştirmiş ve daha kapsamlı bir sisteme sahip olmuştur. Şampiyonaya giren takımlar bu liglerde oynarlar. Avrupa da da bu her iki sistemi birleştirme çabaları

vardır. Son zamanlarda UEFA tarafından sunulan bir öneride kulüpler sadece küme düşme ve çıkma kriterlerine göre değil aynı zamanda ekonomik ve teknik kriterlerde göre de değerlendirilmeli denmiştir.

Avrupa'da Sporun Yapısı: Avrupa da sporun yapısı, Halkın Spora Bakışı, Ulusal Bakış, Uluslar arası Yarışmalar, olumsuz yönleri olmak üzere dört bölümde incelenmektedir.

Halkın Spora Bakışı; Avrupa'da ki sporun bir özelliği de halka dayalı olmasıdır. Spordaki gelişme kulüpler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Yerel baz da müsabakaları kulüpler organize ederler. Spor siyasetle veya herhangi bir işle ilişkilendirilemez.

Avrupa da ki sporun profesyonel olmayan ve lisanssız gönüllüler yoluyla sürdürüldüğü bir gerçektir. Bu profesyonel olmayan gönüllü insanlar Avrupa da ki spor aktivitelerinden sorumludurlar. Onlar için spor bir eğlence sosyallik kaynağıdır. Bu yüzden Avrupa da ki spor ve Amerika da ki spor anlayışındaki fark; Amerikalıların sporu işle ilişkilendirmeleri ve bunu profesyonelce yapmalarındır.

Ulusal Bakış; Amsterdam açıklamasıyla Avrupa da spor önemli bir aktivite haline gelmiştir. Açıklamada sporun ulusal kimliğe ulaşmada ve insanları bir araya getirmede önemli rol oynadığı ifade edilmiştir. Spor bir gruba ait olma hissini insanlara verdiği ulusal ve bölgesel kimliği temsil ve teşvik eder. Spor seyirci ve oyuncularına kendi uluslarını tanımlama imkânını sağlayan en son aşamadır. Spor sosyal bağlar kurar ve kültür göstergesidir. Spor Avrupa da globalleşmenin etkisinde olsa da en son ulusal hareketlerden biri olarak düşünülebilir. Ulusal kimliğe hatta bölgesel kimliğe bağlılık Avrupa da sporun başka bir çehresidir.

Uluslar arası Yarışmalar; Ulusal takımlar bir ulusu temsil eder. Avrupa da farklı ülkelerin birbirleriyle mücadele etmesi ve uluslar arası müsabakalara katılmak bir gelenektir. Avrupa için spor bir şeylere karşı koyma ihtiyacının doğurduğu bir tutku haline gelmiştir. Spor bu karşı koymanın kansız yapılan halidir. Uluslar arası müsabakalar Avrupa ülkeleri için kendilerini, geleneklerini ve kültürlerini tanıtmaları için bir fırsattır. Böylece kültürel bölünmeyi önleme Avrupa'nın karakteristik bir özelliği olmuştur.

Bu bakımdan Avrupa, alt bir ulusal rekabete ihtiyaç duymadığı için Amerika'dan ayrılır. Amerika da örneğin California Teksas ile yarışamaz.

Olumsuz Yönleri; Artan aşırı milliyetçilik, ırkçılık ve insanlarda ki tolerans eksikliği gibi toplumda yavaş yavaş yer bulan sosyal fonksiyonlar bir negatif yönü oluşturur. Geçmiş diktatörlerin spora olan ilgisi kendi ideolojilerini empoze etmek için kullanmak olarak gerçekleşmiştir. Örneğin Nazi rejimi Berlin’de ki olimpiyat oyunlarını kendi ideolojik aracı olarak kullanmıştır. Ulusal takımların kazanmaları sık sık propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Örneğin Mussolini rejimi İtalya’nın dünya kupasındaki 1934 ve 1938 başarısını faşizmin demokrasi üzerindeki üstünlüğünün kanıtı olarak görmüştür. Yine eski doğu bloktu ülkelerinde de spor propaganda ve yönlendirme aracı olarak kullanılmıştır.

Avrupa da şiddet yanlısı holiganların varlığı bir problemdir. Holiganizm her zaman siyasetle ilişkilendirilemez. Sosyal veya ekonomik dışlanmışlığın kurbanı olan bazı seyirciler sporu isyanlarını ifade etmede kullanmışlardır. Sporun bu olumsuz yönleri Amerika’da da görülmektedir.

Avrupa da Sporun Önemi : Geleneksel olarak Avrupa Birliği’ne üye ülkeler dünya kupasının büyük bir bölümüne ev sahipliği yapmışlardır. Örneğin 1896 ve 1996 yılları arasında yaz olimpiyatlarının % 54 ve 1930 ve 1998 yılları arasındaki dünya futbol kupasının % 50’sine ev sahipliği yapmışlardır. Avrupa Birliği’nin dünya spor aktivitelerindeki bu dikkate değer başarısı kısmen tarihinin bir ürünüdür. Avrupa endüstri devrimini yaşadı. Ekonomik ve sosyal gelişmenin ürünü olarak ortaya çıkan gelişme Avrupa da sporun gelişmesini hızlandırdı. Eskiden beri spor gelişmesini Avrupa kıtasında sürdürmektedir. Örneğin olimpiyat oyunları fikri Avrupa öncülüğünün sonucunda gelişmiştir. Dahası birçok uluslar arası önemli spor organizasyonları Avrupa da şekillenmiştir. Bu yüzden Avrupa dünya sporunun güç kaynağı olarak düşünülebilir.

Son zamanlarda Avrupa da ki gelişmenin çok dinamik olması bunun önemli kanıtıdır.

Avrupa’nın kendi karakteristik özelliklerini karşılayan bir spor modeli vardır. Bu model hemen hemen bütün kıtalara ve ülkelere Kuzey Amerika hariç örnek teşkil etmiştir. Spor Avrupa da tek bir yapıdadır. Sporun gelecekteki yapısı ve gelişmeleri için bu özel yapı hesaba katılmalıdır (38).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN NİTELİĞİ

Bu çalışma saha çalışması niteliğinde olmakla birlikte, Türk Spor Teşkilatında Cumhuriyet sonrası gelişmeler, Türkiye'nin sporla ilgili hukuki ve kurumsal yapısını ele alan dokümanlar ile Türk Spor Teşkilatının günümüzdeki yapısı incelenmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği'nin sporla ilgili hukuki ve kurumsal yapısı incelenerek Avrupa Birliği Bakanlık komitesinin spor şartları ve Avrupa spor modeli ortaya konulmuştur.

3.2. EVREN

Araştırmanın evrenini Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün çeşitli kademelerinde görev alan kişiler oluşturmaktadır.

3.3. ÖRNEKLEM

Araştırmanın örneklemini, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı bünyesinde çeşitli kademelerde görev alan ve özellikle federasyonlarda aktif görev alan kişiler üzere tesadüfi yöntemle seçilen toplam 150 kişilik örnek gruba uygulanmıştır.

3.4. YÖNTEM

Bu çalışmada likert modeli tutum ölçeği içeren anket yöntemi uygulanmıştır. Anket soruları sporla ilgili kaynaklar (Kalkınma Planları, Spor Şuraları, Spor Kongreleri ve Spor Bildirileri) incelenerek hazırlanmıştır. Anketler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Personel Daire Başkanlığı'nın izniyle elden verilmiş ve tekrar elden toplanmıştır. Anket Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Federasyonları bünyesinde görev alan kişilerin Türkiye'de spor alanında Avrupa Birliğine uyum sürecine yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla uygulanmıştır. Anket beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde "Avrupa Birliği sürecinin sporun gelişmesine etkisi", üçüncü bölümde "sporla ilgili kurumsal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi", dördüncü bölümde "sporla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği" beşinci bölümde ise "sportif hizmet ve faaliyetlerin yeterliliği" hususundaki sorulara yer verilmiştir.

Anket toplam 23 sorudan oluşmaktadır.

Ankete katılanların ilgili sorulara verdikleri cevaplar; yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi, hizmet yılı, çalışılan kurum kriterlerine göre ayrı ayrı tablolarda belirtilmiştir. " II. ve üçüncü bölüm (1)-Hiç Katılmıyorum (2)-Katılmıyorum (3)-Kararsızım (4)-Katılıyorum (5)-Tamamen Katılıyorum / IV. ve V. bölüm (1)-Hiç Yeterli Bulmuyorum (2)-Yeterli Bulmuyorum (3)-Kararsızım (4)-Yeterli Buluyorum (5)-Çok Yeterli Buluyorum şeklinde seçeneklere ayrılarak düzenlenmiştir.

Toplanan veriler bilgisayar ortamında SPSS 10.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Araştırmaya katılanların kişisel bilgilerini ve ankette yer alan sorulara ilişkin görüşlerini değerlendirmeye yönelik olarak frekans ve yüzdeler analizi, araştırmaya katılanların sorulara yönelik düşüncelerinin cinsiyete ve çalışılan kuruma göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için Mann Witney-u testi, yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılına göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için ise Kruskall Wallis Analizi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Araştırmaya katılanların % 67,3'ünü erkek, % 32,7'sini bayanlar oluşturmaktadır. Katılanların % 2,7'si 22 ve 22'den daha kucuk yaşta, % 23,3'ü 23-30 yaşlar arasında, % 31,3'ü 31-38 yaşları arasında, % 28'i 39-46 yaşları arasında, % 14,7'si 47 ve 47'den daha bueyuk yaşta bulunmaktadır.

Araştırmaya katılanların eğitim duzeyleri % 28'i ilk ve orta oğretim, % 62,7'si yueksek oğretim, % 9,3'ü lisans uestu olarak belirlenmiştir. Deneklerin % 70 den fazlası yueksek oğretim mezunudur.

Araştırmaya katılanların, % 30'u goevlerinde ilk 5 yıllık duene içinde, % 7,3' u 6-10 yıllık duene içinde, % 14,7'si 11-15 yıllık duene içinde, % 22' si 16-20 yıllık duene içinde bulunmakta olup, % 26'lık buelumue ise 20 yıl ve 20 yıldan daha fazla suredir goevlerine devam etmektedirler. Araştırmaya katılanların % 45,3'ü GSGM'de % 54,7'si ise federasyon buyyesinde goev almaktadır.

Tablo 4.1. Araştırmaya katılanların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, hizmet yılı ve çalıştıkları kurum değişkenlerine göre dağılımı

Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Bayan	49	32,7
	Erkek	101	67,3
	Toplam	150	100,0
Yaş	...-22	4	2,7
	23-30	35	23,3
	31-38	47	31,3
	39-46	42	28,0
	47-....	22	14,7
	Toplam	150	100,0
Eğitim	İlk-orta	42	28,0
	Yüksek	94	62,7
	L.üstü	14	9,3
	Toplam	150	100,0
Hizmet yılı	01-05	45	30,0
	06-10	11	7,3
	11-15	22	14,7
	16-20	33	22,0
	21-.....	39	26,0
	Toplam	150	100,0
Kurum	GSGM	68	45,3
	Federasyon	82	54,7
	Toplam	150	100,0

Tablo 4.2. Araştırmaya katılanların sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımları

1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum	1		2		3		4		5	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
S6-) Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler sporun gelişmesini olumlu yönde etkiler.	30	20,0	33	22,0	47	31,3	24	16,0	16	10,7
S7-) Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor politikasının olumlu yönde gelişmesini sağlar.	24	16,0	56	37,3	43	28,7	22	14,7	5	3,3
S8-) Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının olumlu yönde gelişmesini sağlar.	21	14,0	39	26,0	39	26,0	38	25,3	13	8,7
S9-) Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının sosyal ve siyasal baskılardan korunması yolunda olumlu etki yapar.	49	32,7	40	26,7	34	22,7	22	14,7	5	3,3
S10-) Türk Spor yönetiminde merkezden yönetim anlayışı yerine yerinden yönetim anlayışının benimsenmesi sporun gelişmesinde olumlu bir etki yaratır.	23	15,4	21	14,0	51	34,0	44	29,3	11	7,3
S11-)Sporda özerklik federasyonların örgütsel etkililiğini olumlu yönde geliştirir.	35	23,3	32	21,3	52	34,7	24	16,0	7	4,7
S12-)Sporda federasyonların özerkleştirilmesi ulusal ve uluslar arası spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini olumlu yönde etkiler.	26	17,3	27	18,0	49	32,7	40	26,7	8	5,3
S13-)Sporda federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlere finansal kaynak sağlama açısından olumlu bir gelişme sağlar.	25	16,7	26	17,3	48	32,0	43	28,7	8	5,3
S14-) GSGM' nin kuruluş yasasında yapılan yasal değişiklikleri yeterli buluyor musunuz?	46	30,7	30	20,0	45	30,0	23	15,3	6	4,0
S15-) İl Özel İdaresinde yasasında yer alan sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorumlulukları yeterli buluyor musunuz?	31	20,7	40	26,7	48	32,0	26	17,3	5	3,3
S16-) Sporda sponsorlukla ilgili yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?	14	9,3	24	16,0	48	32,0	45	30,0	19	12,7

Tablo 4.2. 'nin devamı

1- Hiç Yeterli Bulmuyorum, 2- Yeterli Bulmuyorum, 3- Kararsızım, 4- Yeterli Buluyorum, 5- Çok Yeterli Buluyorum	1		2		3		4		5	
	f	%	F	%	f	%	f	%	f	%
S17-) Spor federasyonlarının özerkliğine ilişkin yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?	26	17,3	33	22,0	40	26,7	36	24,0	15	10,0
S18-) Özel sektör kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	57	38,0	63	42,0	20	13,3	6	4,0	4	2,7
S19-) Sporla ilgili kamu kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	31	20,7	71	47,3	39	26,0	8	5,3	1	0,7
S20-) Yerel yönetimlerin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	31	20,7	62	41,3	48	32,0	8	5,3	1	0,7
S21-) Gönüllü spor kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	26	17,3	69	46,0	40	26,7	12	8,0	3	2,0
S22-) Spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	20	13,3	51	34,0	60	40,0	18	12,0	1	0,7
S23-) Spor federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?	22	14,7	42	28,0	56	37,3	25	16,7	5	3,3

Yapılan araştırmada “Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler sporun gelişmesini olumlu yönde etkiler” görüşüne araştırmaya katılanların % 42’sinin katılmadığı, % 31,3’ü kararsız olduğu % 26,7’sinin katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada “Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor politikasının olumlu yönde gelişmesini sağlar” görüşüne araştırmaya katılanların % 53,3’ünün katılmadığı, % 28,7’sinin kararsız olduğu % 18’inin katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada “Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının olumlu yönde gelişmesini sağlar” görüşüne araştırmaya katılanların % 40,0’ının katılmadığı, % 26,0’sinin kararsız olduğu, % 34,0’ının katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının sosyal ve siyasal baskılardan korunması yolunda olumlu etki yapar” görüşüne araştırmaya katılanların % 54,4’ünün katılmadığı, % 27,7’si kararsız olduğu, % 18,0’ının katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐Türk Spor yönetiminde merkezden yönetim anlayışı yerine yerinden yönetim anlayışının benimsenmesi sporun gelişmesinde olumlu bir etki yaratır” görüşüne araştırmaya katılanların % 29,4’ünün katılmadığı, % 34,0’ının kararsız olduğu, % 36,6’sının katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐Sporda zerklik federasyonların örgütsel etkililiğini olumlu yönde geliştirir” görüşüne araştırmaya katılanların % 44,6’sının katılmadığı, %34,7’sinin kararsız olduğu, % 20,7’si katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐spor federasyonlarının zerkleştirilmesi ulusal ve uluslar arası spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini olumlu yönde etkiler” görüşüne araştırmaya katılanların % 35,3’ünün katılmadığı, % 32,7’sinin kararsız olduğu, % 32,0’ının katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐spor federasyonlarının zerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlere finansal kaynak sağlama açısından olumlu bir gelişme sağlar” görüşüne araştırmaya katılanların % 34,0’ının katılmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 34,0’ının katıldığı tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐GSGM’nin kuruluş yasasında yapılan yasal değişiklikleri yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 50,7’sinin yeterli bulmadığı, % 30,0’ının kararsız olduğu, % 19,3’ünün yeterli bulduğu tespit edilmiştir..

Yapılan araştırmada ‐İl zel İdaresinde yasasında yer alan sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorumlulukları yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 47,4’ünün yeterli bulmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 20,6’sının yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐sporda sponsorlukla ilgili yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 25,3’ünün yeterli bulmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 42,7’sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐spor federasyonlarının ‐zerkliğine ilişkin yasal dzenlemeleri yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların %39,3‐n‐n‐ yeterli bulmadığı, % 26,7‐sinin kararsız olduğu, % 34,0‐nın yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐‐zel sekt‐r kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların % 80,0‐nın yeterli bulmadığı, % 13,3‐n‐n‐ kararsız olduğu, % 6,7‐sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir..

Yapılan araştırmada ‐sporla ilgili kamu kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların % 68,0‐nın yeterli bulmadığı, % 26,0‐nın kararsız olduğu, % 6,0‐nın yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐yerel y‐netimlerin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların % 62,0‐nın yeterli bulmadığı, % 32,0‐nın kararsız olduğu, % 6,0‐nın yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐g‐n‐ll‐ spor kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların % 63,3‐n‐n‐ yeterli bulmadığı, % 26,7‐sinin kararsız olduğu, % 10,0‐nın yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐spor kul‐plerinin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların % 47,3‐n‐n‐ yeterli bulmadığı, % 40,0‐nın kararsız olduğu, % 12,7‐sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yapılan araştırmada ‐spor federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” g‐r‐ř‐n‐n‐ araştırmaya katılanların % 42,7‐sinin yeterli bulmadığı, % 37,3‐n‐n‐ kararsız olduğu, % 20,0‐nın yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Sorulara verilen cevapların cinsiyet ve kurum açısından anlamlılık düzeyi

Değişkenler		f	Ortalama	z	p	
1-Avrupa Birliği sürecinde yapisal ve hukuki değişikliklere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Cinsiyet	Bayan	49	71,98	- 0,693	0,488
		Erkek	101	77,21		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	68	77,07	- 0,403	0,687
		Federasyon	82	74,20		
		Toplam	150			
2- Avrupa Birliği sürecinde kurumsal değişikliklere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Cinsiyet	Bayan	49	73,41	- 0,412	0,680
		Erkek	101	76,51		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	68	76,33	- 0,214	0,830
		Federasyon	82	74,81		
		Toplam	150			
3- Yasal düzenlemelere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Cinsiyet	Bayan	49	72,01	- 0,688	0,491
		Erkek	101	77,19		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	68	75,51	- 0,002	0,998
		Federasyon	82	75,49		
		Toplam	150			
4- Sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Cinsiyet	Bayan	49	74,84	- 0,131	0,896
		Erkek	101	75,84		
		Toplam	150			
	Kurum	GSGM	68	76,16	- 0,171	0,864
		Federasyon	82	74,95		
		Toplam	150			

Avrupa birliği sürecinin sporun gelişmesine sağlayacağı katkı, sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliği, sporla ilgili kurumsal değişikliklerin yeterliliği ve sporla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği konularında verilen cevaplarda cinsiyet, çalışılan kurum açısından anlamlı bir fark görülmemiştir ($P>0,05$).

Tablo 4.4. Sorulara verilen cevapların yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılı açısından anlamlılık düzeyi

Değişkenler			F	Ortalama	X ²	P	
1-Avrupa Birliği sürecinde yapısal ve hukuki değişikliklere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Yaş	...-22	4	64,00	7,860	0,097	
		22-30	35	73,73			
		31-38	47	63,43			
		39-46	42	84,98			
		46-....	22	88,11			
		Toplam	150				
	Eğitim	İlk-orta	42	79,65	0,803	0,669	
		Yüksek	94	73,05			
		L.üstü	14	79,46			
		Toplam	150				
	Hizmet yılı	01-05	45	70,17	8,398	0,078	
		06-10	11	56,95			
		11-15	22	74,43			
		16-20	33	70,79			
		21-.....	39	91,47			
		Toplam	150				
	2- Avrupa Birliği sürecinde kurumsal değişikliklere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Yaş	...-22	4	49,00	2,520	0,641
			22-30	35	77,17		
31-38			47	71,72			
39-46			42	80,71			
46-....			22	75,77			
Toplam			150				
Eğitim		İlk-orta	42	76,23	0,611	0,737	
		Yüksek	94	73,98			
		L.üstü	14	83,54			
		Toplam	150				
Hizmet yılı		01-05	45	74,16	0,196	0,995	
		06-10	11	79,05			
		11-15	22	75,59			
		16-20	33	74,24			
		21-.....	39	77,06			
		Toplam	150				

Tablo 4.4. 'ün devamı

Değişkenler			F	Ortalama	X ²	P	
3- Yasal düzenlemelere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Yaş	...-22	4	60,00	0,764	0,943	
		22-30	35	73,86			
		31-38	47	75,45			
		39-46	42	78,49			
		46-....	22	75,34			
		Toplam	150				
	Eğitim	İlk-orta	42	74,40	0,778	0,678	
		Yüksek	94	74,54			
		L.üstü	14	85,21			
		Toplam	150				
	Hizmet yılı	01-05	45	76,52	1,046	0,903	
		06-10	11	82,73			
		11-15	22	68,64			
		16-20	33	73,67			
		21-.....	39	77,71			
		Toplam	150				
	4- Sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorulara verilen cevapların ortalamaları	Cinsiyet	...-22	4	53,38	4,444	0,349
			22-30	35	74,43		
31-38			47	68,03			
39-46			42	81,95			
46-....			22	84,86			
Toplam			150				
Eğitim		İlk-orta	42	80,21	0,696	0,706	
		Yüksek	94	73,60			
		L.üstü	14	74,11			
		Toplam	150				
Hizmet yılı		01-05	45	76,73	0,838	0,933	
		06-10	11	74,50			
		11-15	22	70,66			
		16-20	33	72,48			
		21-.....	39	79,64			
		Toplam	150				

Avrupa birliği sürecinin sporun gelişmesine sağlayacağı katkı, sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliği, sporla ilgili kurumsal değişikliklerin yeterliliği ve sporla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği konularında verilen cevaplarda yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılı açısından anlamlı bir fark görülmemiştir ($P>0,05$).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Merkez Teşkilatı ve spor federasyonlarında çeşitli görevlerde yer alan kişilerin anket sorularına verdikleri cevaplar incelenmiş ve bu hususlarla ilgili sekizinci beş yıllık kalkınma planı, spor şuraları, spor kongresi bildirileri ışığında değerlendirmeler yapılarak birtakım sonuçlar belirtilmiştir.

Araştırmaya katılanların % 67,3'ünü erkek, % 32,7'sini bayanlar oluşturmaktadır. Katılanların % 2,7'si 22 ve 22'den daha küçük yaşta, % 28,3'ü 23-30 yaşlar arasında, % 31,3'ü 31-38 yaşları arasında, % 28'i 39-46 yaşları arasında, % 14,7'si 47 ve 47'den daha büyük yaşta bulunmaktadır.

Araştırmaya katılanların eğitim düzeyleri % 28'i ilk ve orta öğretim, % 62,7'si yüksek öğretim, % 9,3'ü lisansüstü olarak belirlenmiştir. Deneklerin % 70 den fazlası yüksek öğretim mezunudur.

Araştırmaya katılanların, % 30'u görevlerinde ilk 5 yıllık dönem içinde, % 7,3' ü 6–10 yıllık dönem içinde, % 14,7'si 11–15 yıllık dönem içinde, % 22' si 16-20 yıllık dönem içinde bulunmakta olup, % 26'lık bölümü ise 20 yıl ve 20 yıldan daha fazla süredir görevlerine devam etmektedirler. Araştırmaya katılanların % 45,3'ü GSGM'de % 54,7'si ise federasyon bünyesinde görev almaktadır.

Yapılan araştırmada ‘‘Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler sporun gelişmesini olumlu yönde etkiler’’ görüşüne araştırmaya katılanların % 42’sinin katılmadığı, % 31,3’ü kararsız olduğu % 26,7’sinin katıldığı tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre çoğunluğun bu görüşe katılmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda bu hususla ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

21. yüzyıla girdiğimiz bu günlerde, sporla ilgili bu mevcut durumun dünya ölçülerinde yeterli bir seviyede olmadığı gerçeğinden hareketle, mutlaka spor olgusunun yeniden yapılanması gereği savunulmuştur. Bu yapılanma, bir yönüyle ülkemizde sporun bağlı olduğu teşkilat yapısını (Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı ve ona bağlı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü) ilgilendirirken, diğer yönden de eğitim kurumları, gönüllü kuruluşlar, özel sektör ve medyanın da bu bağlamda değerlendirilmesi gereğini ortaya koymaktadır. VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde yeni bir bin yıla girerken Avrupa Birliği’ne aday olan ülkemizin, 2001–2005 yıllarında sporda ileri gitmiş ülkeler seviyesinde spor politikalarını belirlemesi ve bu politikalara ilişkin uygulamalarını ortaya koyması kaçınılmaz olmuştur. Geniş kitlelerin spor yapmasını ve gönüllü insan gücünün spor yönetimine katılmasını başaramayan ülkemiz için, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı çalışmaları, yeni bir yapılanma için önemli bir fırsatı yeniden yaratmıştır. Bu bağlamda, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde 7 alt ihtisas komisyonu oluşturulmuştur. Bu Komisyonda yer alan maddelerden biride ‘‘Türk Spor Sisteminin Yeniden Yapılandırılması’’dır (39).

2000’li yıllara yaklaşırken, çağda görülen hızlı değişim süreci gibi, sporda da hızlı bir değişim gözlenmektedir. Tabii ki Türkiye’nin de bu değişime ayak uydurması zorunludur (40).

Yine bu konu ile ilgili olarak, 1999 Spor şura’sında açılış konuşmasında Dönemin Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Fikret Ünlü’nün şu ifadeleri yer almaktadır: Hızla değişen ve gelişen toplumda gençlik ve spor hizmetlerine ilişkin gereksinme ve beklentiler her geçen gün daha da yoğunlaşarak artmaktadır. Bu nedenle genç nüfusun sayıca çok fazla olduğu günümüz Türkiye’sinde, gençlik ve spor yönetiminde ve buna paralel olarak hizmetlerde yeniden yapılanma ile bir çıkış noktası bulunması kaçınılmazdır. 21. yüzyıla girerken, geleceğin Türkiye’sinde geçerliliği ve uygulanabilirliği olan yeni bir gençlik ve spor sisteminin ivedilikle oluşturulması; bilim,

politika ve teknokrat çevrelerinin ulusal sorumluluğudur. Ulusal planlama ile saptanan ilke, hedef ve politikalara uygun olarak, gençlik ve spor hizmetlerinde gelişme sağlayabilmek için VII. beş yıllık plan döneminin kalan süresi içinde; hizmetlerde çağdaş atılımlar, gerçekleştirebilecek bir “Yeniden Yapılanma Modeli” uygulamaya koyulacaktır. Bu model özerk ve çağdaş bir sistem anlayışı içinde ele alınacaktır.

Bu nedenlerle, 21. yüzyıla girerken bilimsel ve teknolojik gelişmelerin ışığında toplumsal değişme hızının ortaya çıkardığı gereksinimleri karşılamak için spor ve gençlik yönetiminde insan merkezli, demokratik, katılımcı, toplumsal gelişme için nitelikli insanın yetiştirilmesini hedefleyen, dinamik, gelişmeye açık, etkinliği ve verimliliği, gözetilen özerk hizmetlerle ve yönetimde kaliteyi temel alan “yeniden yapılanma bir zorunluluktur” (41).

Yapılan araştırmada “Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor politikasının olumlu yönde gelişmesini sağlar” görüşüne araştırmaya katılanların % 53,3’ünün katılmadığı, % 28,7’sinin kararsız olduğu % 18’inin katıldığı tespit edilmiştir. Burada Avrupa Birliği sürecine bağlı olarak Türk Spor Politikalarında önemli bir gelişmenin olmadığı belirlenmiştir. Bu hususta yine VIII. Beş yıllık Kalkınma Planı’nda bu yönde olması gereken politikalar şu şekilde belirtilmiştir:

Sporu toplumun vazgeçilmez tutkusu ve yaşam biçimi haline getirebilmek için, öncelikle çocuklarımız ve gençlerimizi spor yapmaya teşvik etmek, sporu sevdirmek, sigara, içki, uyuşturucu ve kumar gibi zararlı alışkanlıklardan uzak tutmak milletini seven, hoşgörülü, sosyal üretken insanlar olarak yetiştirmeleri için bilimsel spor anlayışına uygun ortam ve imkânları sağlamak üzere temel politikaları belirlemek gerekmektedir.

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde yeni bir bin yıla girerken Avrupa Birliği’ne aday olan ülkemizin 2001–2005 yıllarında sporda ileri gitmiş ülkeler seviyesinde spor eğitimi politikalarını belirlemesi ve bu politikalara ilişkin uygulamalarını ortaya koyması kaçınılmaz olmuştur.

Bu doğrultuda, spor eğitiminde temel amacımız da; Anayasamızda belirtildiği gibi tüm vatandaşlarımıza düzenli spor yapma alışkanlığının kazandırılması ve spor da yetenekli çocuk ve gençleri ortaya çıkararak, bunların olimpiik anlayışla üst düzeyde elit sporcular olarak yetiştirilmeleridir. Bu hususta temel politikalar şunlardır: Spor Eğitimcilerinin Yetiştirilmesi, Spor Eğitimi Veren Kurumlar ve Spor Eğitimcilerinin Yetiştirilmesi, Herkes İçin Spor, Okullarda Spor Eğitimi, Sporda Fair-Play (Erdemlik) Olimpizm ve

Spor Kültürü, Spor Tesislerinin Yapım ve Kullanım Politikaları, Yerel Yönetimlerle İlişkiler-Yerel Spor Eğitim Politikaları, Spor Eğitiminde Bölgesel İhtiyaçlara Yönelik Yapısal Düzenlemeler, Spor Eğitime Yönelik Hukuki Düzenlemeler, Spor Turizmi ve Rekreasyon. Ülkemizde bireylerin, sağlıklı bir kişilik yönünde gelişmeleri için eğitim sisteminin bütününde insana değer veren, insan ilişkilerini ve yaratıcılığı geliştirecek yönde bir değişmeyi sağlarken, bu sistemin bir parçası olan sporda da, hem yaygın spor anlayışına, hem de performans sporuna yönelik gerçekçi spor eğitim politikalarına ve hukuki düzenlemelere ihtiyaç vardır.(39).

Yapılan araştırmada “Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının olumlu yönde gelişmesini sağlar” görüşüne araştırmaya katılanların % 40,0’ının katılmadığı, % 26,0’sının kararsız olduğu, % 34,0’ının katıldığı tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre çoğunluğun bu görüşe katılmadığı görülmüştür. Ancak VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde, “öngörülen amaçlara ulaşılabilmesi için yapılması gerekli hukuki ve kurumsal düzenlemeler ve uygulanacak politikalar” başlığı altında öngörülen yeni kurumlar arasında, “Demokratik ve Özerk Spor Dalı Federasyonları” yer almaktadır. Ayrıca “kısa ve uzun dönemde izlenmesi gereken politikalar” başlığının “Sporda Kamu Yönetimi” alt başlığında şu ifadeler yer almaktadır: Anayasamızın 59. maddesi Devlet sporun “yayılmamasını teşvik eder” ve başarılı olan sporcuyu “korur” der, ancak, sporu Devlet “yönetir” demez. Ama fiilen yönetir. Zira diğer dallarda devlet desteği (kaynak) olmazsa, varlığı dahi kalmaz. Kaynağı tahsis ediyorsa da “kararları vermek” anlamında yönetir. Bundan kurtulabilen branşlar zaten tarihi gelişim içerisinde özerkleşeceklerdir. Amaç, hepsini bu yönde geliştirmektir. O zaman, hem kitleye, hem değişik dalların yaygınlaştırılmasında “Devlet”siz olmamaktadır. Ancak, bazı branşlar zamanla yaygınlaşıp geliştikçe, devlet eliyle yönetilmekten kurtulacaklardır. Bu, uygulanan rejimin gereğidir. Bu hedefe varana kadar devletin mevcut yapısında rehabilitasyonla bir yere varmak mümkün değildir. Ama sivil toplum örgütlerinin katılım ve danışımıyla her süreçte “demokratikleşme” yoluna gidilmelidir. Aynı süreç içerisinde devlet mevcut yapısının “verimliliği” ve “kaynak kullanım etkinliğinin” artırılmasına yönelik tedbirler alınabilir. Bilhassa bu konuda şeffaflaşma ve demokratikleşme anlam kazanır.

Spordan sorumlu kamu yönetimi; özerk spor dalı federasyonlarına, sporun yaygınlaştırılması ve projeye dayalı çalışmalarında insan gücü ve ödenek desteğini

sürdüremeli, federasyonları düzenli ve rehberlik amaçlı olarak denetlemelidir. Herkes için spor ve boş (serbest) zamanları değerlendirme etkinliklerini yönlendirmeli ve desteklemelidir. Gönüllü kuruluşlara güven göstermeli ve destek vermelidir (39).

Yapılan araştırmada “Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının sosyal ve siyasal baskılardan korunması yolunda olumlu etki yapar” görüşüne araştırmaya katılanların % 54,4’ünün katılmadığı, % 27,7’sinin kararsız olduğu, % 18,0’ının katıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre çoğunluğun bu görüşe katılmadığı ortaya çıkmıştır. Nitekim kaynaklarda geçen ifadeler elde edilen verileri desteklemektedir. Bu hususla ilgili;

Türk spor yönetiminin problemlerinden bir tanesi de siyasi otoritenin olumsuz etkisinde olduğudur. Siyasi iktidarsızlık dönemlerinde rastlanan çok sık otorite değişimi ve buna bağlı olarak temel politikaların uygulayıcısı kadro ile oynanması, politik endişelerle geleceğe yönelik köklü ve kalıcı işlerin sürekli ertelenerek geçici tedbirlerin getirilmesi(42) gibi problemlerle karşılaştığı bilinmektedir.

Yapılan araştırmada “Türk Spor yönetiminde merkezden yönetim anlayışı yerine yerinden yönetim anlayışının benimsenmesi sporun gelişmesinde olumlu bir etki yaratır” görüşüne araştırmaya katılanların % 29,4’ünün katılmadığı, % 34,0’ının kararsız olduğu, % 36,6’sının katıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar Avrupa Birliği yapısında bulunan özerk ve yerinden yönetim anlayışına yönelik gelişmelerin olduğunu göstermektedir.

Nitekim şuralarda, kalkınma planlarında ve diğer bazı kaynaklardaki ifadeler bu durumu desteklemektedir.

Kalkınma ve çağı yakalama çabasında olan ülkemizde; Gençlik ve Spor hizmetlerini reformcu bir zihniyetle ele alıp değerlendirmek gereği vardır. 70 yıllık cumhuriyet tarihimizde, sporda en büyük atılım 1983–1991 yılları arasında yapılmıştır. Türk sporu köklü bir şekilde ele alınarak, sisteme kavuşturulmuştur. Ancak, dünya hızlı bir değişim içerisindedir. Türkiye’imizin de bu değişime ayak uydurması gerekmektedir. Öyleyse; spor ve gençlikle ilgili hizmet ve faaliyetlerde; yeni ufuklara ihtiyaç vardır. Bu ufuk; büyük milletimizin bize bıraktığı zengin kültür mirasıyla da renklenmektedir. Yani ufuklara doğru yol alırken ve 2000’li yıla 5 kala GENÇLİK ve SPOR’da DEMOKRASİ ve YEREL YÖNETİM yeni hizmet heyecanımızdır (40).

Dünya da spor örgütlenmesi ve spor hizmetleri çok çeşitlilik göstermelerine karşılık, genelde ortak yanları bulunmaktadır. Hemen hemen bütün ülkelerde Devlet, sporu denetleyici, destekleyici ve özendirici bir rol üstlenmektedir. Spor yatırımları ve hizmetlerin yürütülmesi, ağırlıklı olarak yerel yönetimlere, özel ve tüzel kuruluşlara ve gönüllü kuruluşlara bırakılmaktadır (39).

Yapılan araştırmada “Sporda özerklik federasyonların örgütsel etkililiğini olumlu yönde geliştirir” görüşüne araştırmaya katılanların % 44,6’sının katılmadığı, %34,7’sinin kararsız olduğu, % 20,7’si katıldığı tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre çoğunluğun bu görüşe katılmadığı görülmektedir. Ancak bu hususla ilgili VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda şu ifadeler yer almaktadır:

Dünyada ve ülkemizdeki gelişmeler ışığında Türk Spor Teşkilat yapısı da bir değişim ihtiyacı içine girmiştir. Dünya ülkelerinde olduğu gibi ülkemizde, spor hizmetlerinin yürütülmesinde, Devletin sporu yönlendirici, özendirici, destekleyici ve denetleyici olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda, spor hizmetleri gönüllülük esasına bağlı sivil toplum örgütlerine, merkezi idareden bağımsız olarak oluşturulmuş spor federasyonlarına ve onları oluşturan spor kulüplerine, özel ve tüzel kişilere terk edilmelidir. Devlet yapısında öngörülen değişiklikler doğrultusunda yerel yönetimlere, spor konusunda daha fazla sorumluluk verilmesi yerinde olacaktır. Yerel yönetimler, bu yeniden yapılanma kapsamında spor hizmet birimleri oluşturmak durumunda kalacaklardır. Böylece, hem hizmet konusundaki arz-talep dengelenebilecek, hem de yöresel düzeyde ihtiyaca dönük yapılanma ve hizmet üretimi sağlanabilecektir (39)

Yapılan araştırmada “spor federasyonlarının özerkleştirilmesi ulusal ve uluslar arası spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini olumlu yönde etkiler” görüşüne araştırmaya katılanların % 35,3’ünün katılmadığı, % 32,7’sinin kararsız olduğu, % 32,0’ının katıldığı tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına bu görüşe çoğunluğun katılmadığı ve bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırmada “spor federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlere finansal kaynak sağlama açısından olumlu bir gelişme sağlar” görüşüne araştırmaya katılanların % 34,0’ının katılmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 34,0’ının katıldığı tespit edilmiştir. Anket sonuçlarına göre bu görüşü olumlu bulmada çoğunluk görülmemiştir. Ancak olumsuz görüş ve kararsız görüşte çoğunlukta değildir. Kaynaklar bu hususla ilgili olumlu görüşleri şu şekilde belirtmiştir:

Sporun en önemli araçlarından birinin finansman konusu olduğu açıktır. Ancak, böyle kaynakların ne ölçüde verimli kullanıldığı ve gereken yerlere harcanıp harcanmadığı şeffaflık ilkeleri içerisinde tartışılması gereken konulardandır. Ayrıca, spor federasyonlarının kendi kaynaklarını kendilerinin yaratma zamanı gelmiştir. Bu, federasyonların denetimsiz olmaları anlamına gelmemeli ve spordan sorumlu devlet kuruluşlarınca bu fonksiyon yerine getirilmelidir. Ama federasyon başkanlarının ve federasyon temsilcilerinin özellikle demokratik ilkeler içerisinde seçilmeleri de bu bağlamda önemlidir (39).

Yapılan araştırmada “GSGM’nin kuruluş yasasında yapılan yasal değişiklikleri yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 50,7’sinin yeterli bulmadığı, % 30,0’ının kararsız olduğu, % 19,3’ünün yeterli bulduğu tespit edilmiştir..

Spor olgusunun dünyada edindiği siyasal ve toplumsal konum göz önüne alınırsa, geleneksel olarak sporlarını özel kulüplere yaptıran ülkelerin bile devletin yardım ve denetimine yöneldiklerini görüyoruz. Buradan da Türkiye’de spor yönetiminin devlet yönetiminden soyutlanamayacağı anlaşılır. Yani devleti devre dışı bırakmak gibi bir durum söz konusu olmayıp, esas olan devletin spor yönetiminde yer ve rolünün ne olacağıdır. Türk sporunun örgütlenme modelinde, aşağıdan yukarıya nasıl örgütleneceği çok tartışılabilir. Tartışılmayacak konu, devletin spor pratiğinde karşısında “tek ve sorumlu muhatap” bulunması gerektiğidir. Bu sorumlu muhatap, belediyeler, il ve ilçe düzeyinde karar organları kulüplerce oluşturulan mülki idare birimleri ve hatta yeni bir “spor kulüpleri birliği” olabilir.

Türkiye spor alanında değişiklikler yaparken dünyada sporda ileri gitmiş ülkelerle paralel bir durum göstermesi gereklidir. Çünkü bu değişikliklere tecrübeler sonucu gidilmektedir. Fakat bir hususun altını çizerek ifade etmek gerekir ki, ileri ülkelerden örnekler alınırken, Türkiye’nin şartlarına uygun olmayan uygulamaların boş yere zaman kaybetmekten başka bir amacı olmayacaktır. Yerinden yönetim spor hizmetlerinin olduğu gibi birçok hizmetin halka sunulmasında çabukluk ve kolaylık sağlar. Ayrıca, yerel toplulukları oluşturan fertlere kendi sorunlarını çözmenin türlü yollarını deneme imkânı verir. Belediyeler bu yoldan yardımlaşma ve iş birliği alışkanlığını geliştirirler. Spor olgusu bu iş birliğini sağlamada çok etkin role sahiptir. Ancak kaynakların verimli olarak kullanılması ve yansız hareket edilmesine çalışılmalıdır (43)

Bu ifadeler GSGM taşra teşkilatının yerel yönetimlere devri olduğu takdirde ortaya çıkacak olumlulukları göstermektedir. Ancak anket sonuçları göstermiştir ki bu düzenlemeler yani kuruluş yasasında yapılan değişiklikler GSGM ve Federasyon bünyesinde çalışan ve ankete katılanların çoğunluğu tarafından yeterli bulunmamıştır.

Yapılan araştırmada “İl Özel İdaresi yasasında yer alan sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorumlulukları yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 47,4’ünün yeterli bulmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 20,6’sının yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Burada da ifade edilen görüşün yeterli bulunmadığı görülmektedir.

Yapılan araştırmada “sporda sponsorlukla ilgili yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 25,3’ünün yeterli bulmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 42,7’sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir..

Burada ankete katılanların çoğunluğunun bu düzenlemeleri yeterli bulduğu görülmektedir. Kaynaklarda bu sonuçları destekleyen gerekçeler ve kanunlarda yapılan değişiklikler şu şekilde belirtilmiştir:

Spordan sorumlu Devlet Bakanlığı, spor tesislerinin yapımı, işletilmesi, spor faaliyetlerinin düzenlenmesi ve malzeme temininde sponsorluk yapacak kişi, kurum ve kuruluşların, bu harcamalarına vergi muafiyeti öngören bir yasa tasarısı hazırladı. Maliye bakanlığı sponsor kişi ve kuruluşların söz konusu harcamalarının tümüyle gider yazılmasını doğru bulmadığını ileterek vergi kaybına yol açacağı gerekçesiyle olumsuz görüş bildirdiği tasarı, Başbakanlığa sunuldu. Spordan Sorumlu Devlet Bakanlığı yetkilileri, federasyonların spor faaliyetleri için 1997 yılı için Maliye Bakanlığı’ndan 4 trilyon lira ödenek talep edildiğini, ancak ayrılan bütçenin 381 milyar lirada kaldığını belirttiler. Bu nedenle, spor tesislerinin yapımı ve faaliyetlerinin düzenlenmesi için özel kişi ve kuruluşlarının katkısının kaçınılmaz olduğunu belirten yetkililer, sponsorluk yapacak kişi, kurum ve kuruluşlar için özendirici olması bakımından, 193 sayılı Gelir Vergisi Yasası ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi yasasında değişiklik istediklerini bildirdiler.

Sponsorluk kanunu 12 Nisan 2001 günü T.B.M.M.’de görüşülen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün görevleri ile ilgili kanun, devlet memurları kanunu ve 190 sayılı kanun hükmünde kararnamede değişiklik yapılması hakkında kanun hükmünde kararnamenin değiştirilerek kabulüne dair kanun tasarısına bir madde ilavesi ile gerçekleştirilmiştir.

1997 yılından sonra da spor federasyonları spor faaliyetleri için talep ettikleri ödenekleri alamamıştır, GSGM’de yatırımlar ile diğer harcamalar için öngördükleri bütçeleri genel bütçeden alamamıştır. Şöyle ki; GSGM 2000 yılı için bütçe teklifi 33.326.480.000 TL. iken 2000 Mali yılı için bütçe ödeneği 3.750.000.000 TL, 2001 Mali yılı için GSGM’nin bütçe teklifi 24.129.084.000 TL. iken 2001 Mali yılı bütçe ödeneği 5.850.000.000 TL. olmuştur. Yine spor federasyonları 2001 yılı spor faaliyetleri için 25.697.105.000 TL. bütçe teklifinde bulunmuş ancak 14.656.000.000 TL. tahsis edilmiştir.

Bu rakamlardan da anlaşılacağı gibi spor federasyonlarının ve GSGM’nin, yatırımlar ve cari harcamalar için ihtiyaç duydukları ödeneği alamadıkları ve mali olarak yetersiz oldukları açıktır. Sponsor ile ilgili yapılan yasal düzenlemelerin temelinde yatan gerçek budur. Yapılan yasal düzenlemelerin yalnızca GSGM’nin mali problemlerine çözüm üretmek amacıyla hazırlandığı, Türk sporunun diğer unsurlarına (kulüpler, sporcular, sporla ilgili dernekler, vakıflar vb. gibi) yönelik düzenlemelerin yapılmadığı noktasında ve yapılan düzenlemelerin Türk sporuna olumlu katkılarının olup olmayacağı halen spor kamuoyunca tartışılmaktadır (44)

Kanun da yapılan değişiklikler ise şöyledir:

Kanun No: 5105

Kabul Tarihi: 4.3.2004

MADDE 1. — 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun ek 3 üncü maddesinin madde başlığı ile üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddenin sonuna aşağıdaki fıkralar eklenmiştir.

Ödül ve sponsorluk

Ulusal veya uluslararası gençlik ve spor hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla gerçek ve tüzel kişiler;

a) Genel Müdürlüğün yıllık faaliyet programında yer alan ulusal ve uluslararası gençlik ve spor organizasyonları,

- b) Sporcuların transfer bedelleri hariç olmak üzere spor kulüpleri ile federasyonların yıllık programlarında bulunan sporun yaygınlaştırılması ve sporcuların desteklenmesine yönelik resmî sportif faaliyetleri,
- c) Kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimler ile spor kulüplerine ait spor tesislerinden Genel Müdürlükçe uygun görülenlerin yapımı, bakımı ve onarımı,
- d) Federasyonların ve spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerinin yürütülebilmesi için gerekli olan spor organizasyonları ile sportif araç, gereç ve malzemelerin temini,
- e) Ferdî lisanslı sporcuların, Genel Müdürlük veya federasyonlarca ferdî olarak katılmalarına izin verilen ulusal veya uluslararası organizasyonları,
- f) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ile Paralimpik Komitesinin sportif faaliyetlerine ilişkin hizmetleri Kapsamında sponsorluk yapabilirler.

Ferdî veya takım sporcuları ile gençlik ve spor kulüpleri, ulusal veya uluslararası sportif faaliyetlerde; Genel Müdürlüğün belirleyeceği esaslar dâhilinde reklâm alabilirler.

Sportif faaliyetlere, sporculara, spor kulüplerine, federasyonlara veya tesislere yapılacak harcamalara ilişkin belgeler Genel Müdürlüğün kontrol ve tasdikine tâbidir. Spor tesisleri için yapılacak yapım harcamaları ile Genel Müdürlükçe çıkarılacak yönetmelikle belirlenen tutarı aşan bakım ve onarım işlerine ilişkin harcamalar yeminli malî müşavirlerce tasdik edilir.

Sponsorluk ve reklâmla ilgili esas ve usuller Genel Müdürlükçe çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Yapılan araştırmada “spor federasyonlarının özerkliğine ilişkin yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların %39,3’ünün yeterli bulmadığı, % 26,7’sinin kararsız olduğu, % 34,0’ının yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Anket sonuçları göstermiştir ki katılanların çoğunluğu bu düzenlemeleri yeterli bulmamıştır.

Yapılan araştırmada “özel sektör kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 80,0’ının yeterli bulmadığı, % 13,3’ünün kararsız olduğu, % 6,7’sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir..

Burada özel sektör kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır.

Halen ülkemizde, spor hizmetlerini yürüten kişilerin büyük bir çoğunluğunun kamu görevlisi olması ve kamu çalışanlarının gelir seviyesinin genelde düşük olması nedeniyle spor hizmetlerinin verimliliğini artırmak mümkün olmamaktadır. Diğer taraftan çeşitli şekillerde özel spor hizmeti sunan kişilerin de sundukları spor hizmetlerine karşılık yüksek gelir düzeyine ulaştıkları söylenemez. Ayrıca çok az da olsa özel sektör tarafından sunulan sportif amaçlı hizmetler toplumun büyük bir bölümü tarafından gelir düzeyine uygun olmadığı gerekçesiyle talep edilmemektedir. Bu hizmetleri talep eden kişilerinde büyük ölçüde sportif amaç taşıdıkları söylenemez. Örneğin özel tenis kulüplerine üye olan veya popüler kayak merkezlerine tatile gidenler gibi (45)

Yapılan araştırmada “sporla ilgili kamu kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 68,0’ının yeterli bulmadığı, % 26,0’ının kararsız olduğu, % 6,0’ının yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Türkiye’nin bugünkü teşkilatlanma biçimi ile sporu kitlelere yayma ve spor tesislerinin yaygınlaştırılmasında önemli problemler yaşanmaktadır. Diğer taraftan, mevcut yasalarla belediyelerin “Spor Tesisleri Yapmak ve İşletmek” ile ilgili yükümlülükleri, belediyelerin içinde buldukları mali imkânsızlıklar nedeni ile yerine getirilememektedir, hem de yeterli değildir. Bunun çözümü için yeni yasal düzenlemelere ve gerçekçi çözümlere ihtiyaç vardır. Bu yeni teşkilatlanma da belediyelerin fonksiyonelliğinin önemine inanılmaktadır (43).

Burada sporla ilgili kamu kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterli olmadığı sonucuna varılmıştır. Nitekim kaynaklarda geçen ifadelerde bu durumu desteklemektedir.

Yapılan araştırmada “yerel yönetimlerin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 62,0’ının yeterli bulmadığı, % 32,0’ının kararsız olduğu, % 6,0’ının yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Yine VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda bu hususla ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

Yerel Yönetimler, 3289 sayılı Kanun’un kendilerine yüklediği sorumluluk ve görevleri yerine getirmemekte, şehir planlarında spor tesisleri için düzenlemeler yapmamakta ve bütçelerinden ayrılması gereken yüzde 1’lik ödeneği bile spor hizmetlerine aktarmamaktadır (39).

Yine bir başka kaynakta yerel yönetimlerin hizmet faaliyetlerinin yeterli olmadığı ve bu yetersizliğin sebepleri şu şekilde belirtilmiştir:

Merkezden bölgelerle ilgili yapılan planlamalar yetersiz olmaktadır. Taşra teşkilatını oluşturan il ve ilçe müdürlükleri yörenin ilgi ve ihtiyaçlarını daha iyi bilmelerine rağmen, planlamada görüşlerinin alınmaması spor hizmetlerinin etkinliğini ve verimliliğini azaltmaktadır (46).

Yapılan araştırmada “gönüllü spor kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 63,3’ünün yeterli bulmadığı, % 26,7’sinin kararsız olduğu, % 10,0’ının yeterli bulduğu tespit edilmiştir.

Nitekim Yılmaz, bu husustaki sorunları özerklik kapsamındaki yüksek lisans tezinde şu ifadelerle belirtmiştir:

Ülkemizde spor dernek ve vakıfların sayıları onlarla ifade edilmektedir. Oysa spor alanında ileri gitmiş ülkelerde bu durum tersinedir. Birçok sportif hizmet, bu gönüllü kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Örneğin: İsveç sporunun örgütlenmesi tamamen gönüllü liderler kadrosunun taahhüdüne bağlıdır. İsveç spor hareketinde yaklaşık 500.000 insanın bir veya daha fazla sorumluluk pozisyonunu elinde tuttuğu tahmin edilmektedir.

Sporumuzun temel sorunlarından bir tanesi gönüllü kuruluşlarda çağdaş ve güçlü bir örgütlenmenin sağlanamamasıdır. Ayrıca gönüllü spor örgütlerinin kuruluşlarında ve hizmet sürelerince kamu kuruluşlarından destek görmedikleri gibi, ayrıca bürokratik zorluklarla karşılaşmaktadırlar.

Ayrı bir sorun da gönüllü kuruluşların yönetime katılıp söz söyleme haklarının olmayışıdır. Oysa bugün ülkemizde spor yönetiminin özerkleştirilmesi konusu kamuoyunu meşgul etmektedir. Avrupa’daki örneklerinde olduğu gibi gönüllü kuruluşların yönetime katılmaları ve sorumluluk üstlenmeleri esas olmalıdır (46).

Yapılan araştırmada “spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 47,3’ünün yeterli bulmadığı, % 40,0’ının kararsız olduğu, % 12,7’sinin yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilerde ifade edilen görüşün yeterli bulunmadığı görülmektedir.

Spor kulüplerinin kuruluş ve işleyişleriyle ilgili düzenlemelerin gerektiği, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı’nda şu ifadelerle belirtilmektedir:

Spor kulüpleri; Dernekler Kanunu'ndan çıkarılarak, özel bir kanuna kavuşturulmalı, ancak kanunda, onların demokratik yapılarına ve iç işleyişlerine müdahale anlamına gelebilecek hükümler yer almamalı, kütükleri spor il müdürlüklerinde bulunmalı, eğitim ve denetimlerine önem verilmelidir.

Spor kulüplerinin kuruluşunda, meslek kuruluşlarında olduğu gibi, üst birlikleri olan Amatör Spor Kulüpleri Federasyonlarının uygunluk belgesi zorunlu olmalı veya bu amaçla spor il müdürlükleri ile Amatör Spor Kulüpleri Federasyonlarının içinde yer alacağı bir kurul oluşturulmalıdır.

Kulüplerin zorunlu organları; genel kurul, yönetim kurulu, denetleme kurulu, disiplin kurulu, boş zamanları değerlendirme kurulu ve eğitim kurulu olmalı, genel kurulların kararı ile başka organlar veya kurullarda oluşturabilmelidir.

Spor kulüplerinin genel kurulları iki yılda bir zorunlu olarak toplanmalı, yönetim kurulu üye sayıları en az yedi olmalıdır.

Dernekler Kanunu ile Gençlik ve Spor Kulüpleri Yönetmeliği'nde, spor kulüplerinin üst kuruluşları olarak belirlenen Amatör Spor Kulüpleri Federasyonları ile Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu'nun kazanılmış tüm hakları korunmalıdır.

Kulüp tüzüklerinin ve tüzük değişikliklerinin gazetelerde yayınlanmasına gerek olmamalıdır.

Kulüpler, kurulduktan sonra ilk bir yıl, büyükler kategorilerindeki müsabakalara ve spor federasyonlarının seçimlerine katılamamalıdır.

Kulüpler, üniversitelerdeki bilim adamlarından, beden eğitimi öğretmenlerinden, sporcu ailelerinden ve çevrelerinden destek almalı, onları yönetime ortak etmeli, yönetimlerde en az bir bayan ve bir erkek lisanslı sporcu yer almalı, bu sporcular, sporcu genel kurullarında seçilmelidir. Kulüpler, sadece yarışma sporları ile uğraşmamalı, birden fazla spor dalında etkin olmalı, sporcuları, üyeleri ve çevreleri için, sosyal, sanatsal, kültürel ve benzeri boş (serbest) zamanları değerlendirme etkinlikleri düzenlemeli, bu amaçların gerçekleştirilmesi için spor kulüpleri yönlendirilmeli ve özendirilmelidir. Spor kulüpleri, bu şekilde halkın desteğini alarak güçlenmeli, semtlerde ve okullarda spor kulüplerinin yaygınlaşması özendirilmeli, okullarda ve kulüplerdeki sporlar desteklenmelidir.

Spor kulüplerinin amatör spor dallarıyla ilgili gelir ve giderlerine bazı muafiyetler tanınmalı, kulüpler, kamu yararına çalışan derneklerin sahip olduğu haklardan da yararlanmalıdır (39).

Bu kadar düzenlemenin olması gerektiğine yönelik ifadeler spor kulüplerinin şu anki hizmet ve verimliliğindeki eksikliğin bir göstergesidir. Yine VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda spor kulüplerinin yaşamış olduğu bir sorun şöyle ifade edilmektedir:

Çok sayıda kulübümüz mali yapılarındaki ciddi sıkıntıları dile getirmelerine karşın, bunları nasıl çözebileceklerini bilememektedirler. Sonuçta, yüksek transfer ücretlerinin ve kurumsallaşmayı henüz sağlayamamalarının da etkisiyle, uzun vadeli ve kalıcı çözümler yerine günlük ve kulüpleri tekrar benzeri nitelikte mali sıkıntılara sokan çözümlere yönelmektedirler. Kulüplerin profesyonel olmayan örgüt yapıları, istikrarlı ve profesyonel yönetici ihtiyaçlarının karşılanmaması, uzun vadeli çözüm önerilerine yönelimi de engellemektedir. Kulüplerin önemli bir kısmının dernek şeklinde örgütlenmesi ve her iki yılda bir yöneticilerinin değişmesi, kulüpleri ulusal ve uluslar arası rekabetten uzak bırakmıştır. Kulüp yapılarının bu özelliği, bünyelerindeki diğer amatör branşlara finansman ayırmayı engellemekte ve bu dalları bir nevi erozyona tabi tutmaktadır (39).

Yapılan araştırmada “spor federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz” görüşünü araştırmaya katılanların % 42,7'sinin yeterli bulmadığı, % 37,3'ünün kararsız olduğu, % 20,0'ının yeterli bulduğu tespit edilmiştir. Sonuçlara göre spor federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterli olmadığı görülmektedir.

Nitekim bu hususla ilgili 1999 spor şurası “sporda özerklik ve spor teşkilatını yeniden yapılanması ön hazırlık komisyonu raporu” mevcut durum ve sorunlar başlığının federasyonlar alt başlığında şu maddeler yer almaktadır:

1. Federasyonlar mali ve yönetim kararlarında yeterince özgür değillerdir.
2. Futbol federasyonu örneğinde olduğu gibi alt yapı hazırlanmadan özerkliğe geçmek sorunlar yaratmıştır.
3. Yaygın, zevk ve sağlık için yapılan ve yarışma amaçlı olmayan faaliyetlere önem verilmemektedir.

1999 spor şurasında uzmanlar bu hususla ilgili mevcut sorunları bu şekilde belirtmişlerdir (41).

Genel olarak Avrupa Birliğine uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişikliklerin spora etkisine ilişkin sorulara verilen cevapların olumsuz olduğu, Avrupa birliği sürecinde yürütülen sporla ilgili kurumsal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisine ilişkin sorulara verilen cevapların olumsuz olduğu ancak sporda merkezden yönetim anlayışı yerine sporda yerinden yönetim anlayışının benimsenmesi sporun gelişmesinde etkili olacağı, Avrupa birliği sürecinde yürütülen sporla ilgili yasal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi konusundaki sorulara ilişkin cevapların olumsuz olduğu bu sorular arasında Sporda sponsorlukla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliğine ilişkin soruya olumlu cevap verildiği, sporla ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliği konusundaki sorulara olumsuz cevapların verildiği görülmektedir.

Araştırmaya katılanların kişisel bilgilerini ve ankette yer alan sorulara ilişkin görüşlerini değerlendirmeye yönelik olarak frekans ve yüzdeler analizi, araştırmaya katılanların sorulara yönelik düşüncelerinin cinsiyete ve çalışılan kuruma göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için Mann Whitney-u testi, yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılına göre değişip değişmediğinin belirlenmesi için ise Kruskal Wallis Analizi yapılmıştır.

Yapılan istatistik işlemler sonucunda Avrupa birliği sürecinin sporun gelişmesine sağlayacağı katkı, sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliği, sporla ilgili kurumsal değişikliklerin yeterliliği ve sporla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği konularında verilen cevaplarda cinsiyet, çalışılan kurum, yaş, eğitim düzeyi ve hizmet yılı açısından anlamlı bir fark görülmemiştir ($P>0,05$).

Yapılan araştırmada genel olarak Avrupa Birliği sürecine uygun olarak yürütülen spor alanındaki hukuki ve kurumsal değişikliklere ilişkin tutum belirlemek için sorulan sorulara verilen cevaplarda olumlu sonuçlar gözlenmemiştir. Ancak sporda yeniden yapılanma ve Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki yönetim yapısı doğrultusunda VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda şu ifadeler yer almaktadır:

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı yeni bir yapılanma için önemli bir fırsatı yeniden yaratmıştır.

Çalışmalar sırasında. Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerin spor yönetimleri incelenmiş ve;

1. Sporda Kamu Yönetimi (Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü)

2. Sporda Özerk Yönetim (Spor Kulüpleri ve Spor Dalı Federasyonları)

3. Sporda Gönüllü Kuruluşlar,

üzerinde durulmuştur.

Ülkemizdeki spor yapılanmasının, rapordaki öneriler doğrultusunda yeniden şekillendirilmesi halinde; Türkiye Beden Eğitimi ve Spor Yönetimi katımlı bir demokrasiyi gerçekleştirmiş olacaktır. Bu yönetim biçimi; tesislerin yapımı ve verimli kullanımı, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, yerel yönetimlerle ve halkla ilişkiler, kaynak sağlanması, çağdaş spor bilincinin geliştirilmesi ve insanları yakından ilgilendiren tüm sosyal konuları kısa sürede olumlu etkileyecektir.

Bu yapı ayrıca, kamu yönetimine ek maddi bir yük getirmeyecek, hatta bu yükü azaltacaktır. Çünkü eksiksiz bir spor demokrasi; bu alandaki kişi ve kuruluşların maddi katkılarını daha da artıracaktır.

Bu yapı gerçekleştirildiği takdirde, Türkiye, Avrupa Topluluğu'na üye ülkelerdeki spor yönetimleri arasında örnek bir yer edinecektir (39).

6. KAYNAKLAR

1. Gözübüyük AŞ. Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları, Turhan Kitabevi, Ankara 1993.s.5.
2. Genç D A. Spor Hukuku, Alfa Yayınları, İstanbul Kasım 1998.s.47, 61.
3. Yetim AA. Sosyoloji ve spor, Morpa Yayınları, İstanbul 2005.s.219, 220.
4. Doğar Y. Türk Spor Yönetiminde Ademimerkezileşme Eğilimleri, Doktora Tezi, İstanbul 1994.s.35, 54.
5. Günal AN, Küçükgüngör E. Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuatı, Yetkin Yayınları, Ankara 1998.s.24, 25.
6. TC. Devlet Teşkilat Rehberi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü.s.271
7. Doğar Y. Türkiye’de Spor Yönetimi, Malatya 1997.s.8, 48-57, 69, 70, 73, 79, 80, 81, 89-93.
8. Can H. Organizasyon ve Yönetim, Siyasal Kitabevi, Ankara 1994.s.22
9. Gözübüyük AŞ. Yönetim Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara 1983.s.1, 4, 33, 75, 137.
10. Birdal İ,Aydemir N. Yönetim Teorileri, Sistem Yayıncılık, İstanbul Nisan 1992.s.1.
11. Eren E. Yönetim ve Organizasyon (Çağdaş ve Küresel Yaklaşımlar), Beta Yayınevi, İstanbul Ocak 2001.s.3

12. Herbert G. Teknik Editör ve Çevirenler: Tekok O, Aytek B, Şen S, Örgütlerin Yönetimi Sistemler ve Beşeri kaynaklar Açısından, Turhan Kitabevi, Ankara 1979.s.64-67
13. Tortop N. Yönetim Bilimi, Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Yayını No:112 Ankara 1978.s.76.
14. Versan V. Kamu Yönetimi ve İdari Teşkilat, Der yayınları, İstanbul 1986.s.76, 82.
15. Eroğlu H. İdari Hukuku, Işın Yayınları, Ankara 1984.s.75, 137.
16. Adalı S. Daha İyi Hizmet Görme Açısından Katılmalı Yönetim, Türdav Yayınları, İstanbul 1986.19, 49.
17. Castoriadis C. Dünyaya İnsana ve Tabiata Dair İletişim, Çeviri: Tufan H, İletişim Yayıncılık 1993.s.54
18. Fişek K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi, Dünyada ve Türkiye’de, YGS Yayınları, İstanbul Ocak 2003.s.23, 24, 214, 280, 296, 307, 308.
19. Fişek K. Yüz Soruda Türkiye’de Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul Mart 1985.s.107, 118.
20. Serarslan MZ. Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi, Morpa Yayınları, İstanbul 2005.s.20.
21. Keten M. Türkiye’de Spor, Ankara Ekim 1993.s.12, 18, 36-41.
22. Sümer R. Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi-2, Ankara 1990.s.33, 51, 52.
23. Sümer R. Türkiye’de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi-1, Ankara 1990.s.38, 39, 46.
24. TC. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden Terbiyesi ve Spor, Ankara Kasım 1988. Sayı 6. s.9.
25. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor 1990.s.15.
26. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor’93.s.11
27. Fişek K. Spor Yönetimi, Bağırhan Yayınevi, Ankara 1998.s.361, 362
28. Ertuş Ş, Petek H. Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara 2005.s.134-137
29. Bozkurt E, Özcan M, Köktaş A. Avrupa Birliği Hukuku, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara Mart 2001.s.1-4, 11.
30. Ülger İK. Avrupa Birliği El Kitabı, Seçkin Yayınları, Ankara 2003.s.6-10, 13, 16-18.
31. Aykaç M, Parlak Z. Tüm Yönleriyle Türkiye-AB İlişkileri, Elif Kitapevi Yayınları, İstanbul Kasım 2002.s.7.

32. Karluk S, Rıdvan T. Özgür Avrupa Birliği Kapısında Türkiye, Turhan Kitapevi, Ankara 2002.s.1-3.
33. Birand MA. Türkiye'nin Avrupa Macerası 1959-1999, Doğan Kitapçılık, Milliyet Yayınları, İstanbul 2000.s.36.
34. Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Katılım Sürecine İlişkin 2003 Yılı İlerleme Raporu, Ankara 2003. 5
35. Tekinalp Ü. "Türk Hukukunun Avrupa Birliği Hukukuna ve Avrupa Konvansiyonuna Uyumu Sorunu", Türkiye Bilimler Akademisi Forumu, Sıra No: 20, Tübitak Matbaası- Ankara 2003.s.23-25
36. Council Of Europe, Committee Of Ministers, Of The Committee Of Ministers To Member States On The Revised European Sports Charter, Recommendation No. R (92) 13 Re, adopted by the Committee of Ministers on 24 September 1992,
37. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Şûrası Ön Komisyon Raporları, Ankara Mayıs 1990.s.89
38. Europäische Kommission GD X, Das Europäische Sportmodell, Diskussionspapier der GD X,
39. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Beden Eğitimi, Spor Ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Yayın No: DPT: 2513 – ÖİK: 530, Ankara 2000.s.1,4, 10, 16, 21-23, 26, 28, 29, 31-36,
40. Sarpkaya, Tevfik, "Gençlik ve Spor Üzerine Uygulamalar-Yeni Yaklaşımlar. s.84, 91.
41. TC. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Şûrası 1999, 30 Haziran-2 Temmuz, Ankara 1999.s.19,20,21.
42. Ekenci G. Türkiye'de Kamu Kuruluşlarının Spor Tesisi Yapılması Açısından Bütünleştirilmesi (İktisadi ve İdari Yaklaşım) İstanbul İli Uygulaması, Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sanat Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 1990
43. Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu, I. Spor Kongresi Bildirileri Erzurum,16-18 Mart 1998. s. 94,95.
44. Soyer F. Sporda Sponsorluk – Kavram, Kapsam ve Bir Araştırma, Gazi Kitabevi, Ankara 2003. s. 103, 104.
45. I. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Bildiriler, Sporda Psiko-sosyal Alanlar Spor Yönetim Bilimleri, Ankara 26–27 Mayıs 2000.s.39,186.
46. Yılmaz İ. Türk Spor Teşkilatının Örgütsel değişim ihtiyacı açısından özerkliğin incelenmesi, (Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi), Ankara 2002. s. 20, 26.

EK-1

ANKET FORMU

Değerli katılımcılar ;

Bu anket, “Türkiye’de Avrupa Birliği Sürecine Uygun Olarak Yürütülen Spor Alanındaki Hukuki ve Kurumsal Değişikliklere İlişkin Tutumların Değerlendirilmesi” konulu Yüksek Lisans tezi için veri toplamak amacıyla düzenlenmiştir.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Murat HELVACI

1-Yaşınız					2-Cinsiyetiniz		3-Eğitim Düzeyiniz				
... ≤ 22	23-30	31-38	39-46	47 ≥ ...	E	B	İlk-Orta Öğretim	Yüksek Öğretim	Lisans üstü		
4-Hizmet Yılıınız					5-Görev Yaptığınız Kurum						
1-5	6-10	11-15	16-20	20 ≥ ...	GSGM			Spor Federasyonları			
<p>Bu bölümdeki sorular, Avrupa birliğine uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişikliklerin spora etkisine ilişkin duygularınızı ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.</p> <p>Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız.</p> <p>Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.</p>							1	2	3	4	5
							HİÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
6- Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler sporun gelişmesini olumlu yönde etkiler.											
7- Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor politikasının olumlu yönde gelişmesini sağlar.											
8- Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının olumlu yönde gelişmesini sağlar.											
9- Avrupa Birliği’ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının sosyal ve siyasal baskılardan korunması yolunda olumlu etki yapar.											
<p>Bu bölümdeki sorular, Avrupa birliği sürecinde yürütülen sporla ilgili kurumsal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi konusundaki duygularınızı ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.</p> <p>Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız.</p> <p>Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.</p>							1	2	3	4	5
							HİÇ KATILMIYORUM	KATILMIYORUM	KARARSIZIM	KATILYORUM	TAMAMEN KATILYORUM
10- Türk Spor yönetiminde merkezden yönetim anlayışı yerine yerinden yönetim anlayışının benimsenmesi sporun gelişmesinde olumlu bir etki yaratır.											
11- Sporda federasyonların özzerleştirilmesi ulusal ve uluslar arası spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini olumlu yönde etkiler.											
12- Sporda federasyonlarının özzerleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlere finansal kaynak sağlama açısından olumlu bir gelişme sağlar.											
13- Sporda özzerklik federasyonların örgütsel etkililiğini olumlu yönde geliştirir.											
LÜTFEN ARKA SAYFAYA GEÇİNİZ 											

<p>Bu bölümdeki sorular, Avrupa birliği sürecinde yürütülen sporla ilgili yasal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi konusundaki duygularınızı ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.</p> <p>Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız.</p> <p>Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.</p>	1	2	3	4	5
	 HIÇ YETERLİ BULMUYORUM	 YETERLİ BULMUYORUM	 KARARSIZIM	 YETERLİ BULUYORUM	 ÇOK YETERLİ BULUYORUM
14- GSGM'nin kuruluş yasasında yapılan yasal değişiklikleri yeterli buluyor musunuz?					
15- İl Özel İdaresinde yasasında yer alan sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorumlulukları yeterli buluyor musunuz?					
16- Sporda sponsorlukla ilgili yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?					
17- Spor federasyonlarının özerkliğine ilişkin yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?					
<p>Bu bölümdeki sorular, sporla ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliği konusundaki duygularınızı ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.</p> <p>Aşağıdaki soruları size en uygun seçeneği işaretleyerek cevaplandırınız.</p> <p>Lütfen tek seçenek işaretleyiniz.</p>	1	2	3	4	5
 HIÇ YETERLİ BULMUYORUM	 YETERLİ BULMUYORUM	 KARARSIZIM	 YETERLİ BULUYORUM	 ÇOK YETERLİ BULUYORUM	
18- Özel sektör kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?					
19-Sporla ilgili kamu kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?					
20-Yerel yönetimlerin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?					
21-Gönüllü spor kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?					
22-Spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?					
23-Spor federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?					

ANKET SORULARI

Bu bölümdeki sorular ankete katılanların kişisel bilgilerini belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

- 1- Yaşınız
- 2- Cinsiyetiniz
- 3- Eğitim Düzeyiniz
- 4- Hizmet Yılıınız
- 5- Görev Yaptığınız Kurum

Bu bölümdeki sorular, Avrupa birliğine uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişikliklerin spora etkisine ilişkin duyguları ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.

Avrupa Birliği sürecinin sporun gelişmesine etkisi

- 6- Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler sporun gelişmesini olumlu yönde etkiler.
- 7- Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor politikasının olumlu yönde gelişmesini sağlar.
- 8- Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının olumlu yönde gelişmesini sağlar.
- 9- Avrupa Birliği'ne uyum sağlamak amacıyla yürütülen yapısal ve hukuki değişiklikler spor federasyonlarının ve diğer spor kuruluşlarının sosyal ve siyasal baskılardan korunması yolunda olumlu etki yapar.

Bu bölümdeki sorular, Avrupa birliği sürecinde yürütülen sporla ilgili kurumsal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi konusundaki duyguları ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.

Sporla ilgili kurumsal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi

- 10- Türk Spor yönetiminde merkezden yönetim anlayışı yerine yerinden yönetim anlayışının benimsenmesi sporun gelişmesinde olumlu bir etki yaratır.
- 11- Sporda özerklik federasyonların örgütsel etkililiğini olumlu yönde geliştirir.

12- Sporda federasyonların özerkleştirilmesi ulusal ve uluslar arası spor organizasyonlarının etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesini olumlu yönde etkiler.

13- Sporda federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlere finansal kaynak sağlama açısından olumlu bir gelişme sağlar.

Bu bölümdeki sorular, Avrupa birliği sürecinde yürütülen sporla ilgili yasal değişikliklerin sporun gelişmesine etkisi konusundaki duyguları ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.

Sporla ilgili yasal düzenlemelerin yeterliliği

14- GSGM'nin kuruluş yasasında yapılan yasal değişiklikleri yeterli buluyor musunuz?

15- İl Özel İdaresinde yasasında yer alan sportif hizmet ve faaliyetlere ilişkin sorumlulukları yeterli buluyor musunuz?

16- Sporda sponsorlukla ilgili yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?

17- Spor federasyonlarının özerkliğine ilişkin yasal düzenlemeleri yeterli buluyor musunuz?

Bu bölümdeki sorular, sporla ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülen sportif hizmet ve faaliyetlerinin yeterliliği konusundaki duyguları ölçmek amacıyla düzenlenmiştir.

Sportif hizmet ve faaliyetlerin yeterliliği

18- Özel sektör kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

19- Sporla ilgili kamu kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

20- Yerel yönetimlerin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

21- Gönüllü spor kuruluşlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

22- Spor kulüplerinin sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

23- Spor federasyonlarının sportif hizmet ve faaliyetlerini yeterli buluyor musunuz?

ÖZGEÇMİŞ

Murat Helvacı 1979 yılında Ankara'da doğdu. 1990 yılında Ankara Yahya Kemal İlk Öğretim Okulu'ndan, 1993 yılında Ankara Mamak Orta Okulu'ndan, 1996 yılında Ankara Mamak Lisesi'nden mezun oldu. 1999 yılında Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu Beden eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde lisans Eğitimine Başladı. 2003 yılında bu bölümden mezun oldu. 2003 yılında Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalında lisans üstü eğitimine başladı.

1993-1995 yıllarında Taekwondo sporu ile ilgilendi. 1996-1997 yılları arasında Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür Merkezinde Türk Halk Müziği Gençlik Korosunda bulundu. 2001-2002 yılları arasında Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Belediye Konservatuarında bağlama eğitimi aldı.

Muhtelif zamanlarda değişik kurumlarda ve Erciyes Üniversitesi Sosyal Tesislerinde Yüzme Antrenörlüğü ve Fitness Antrenörlüğü yapmış, üniversitenin Türk Halk Müziği Korosu, Halk Oyunları, Aerobik Step, Taekwondo çalışmalarında bulunmuştur.

Murat Helvacı I.Kademe Atletizm Antrenörlük Belgesi, I.Kademe Jimnastik Aerobik Step Antrenörlük Belgesi, I.Kademe Yüzme Antrenörlük Belgesi, Taekwondo Hakemlik Belgesi, Masa Tenisi Hakemlik Belgesi, Certificate Of Participation (Ankara University) II. International Aorefest ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı'na bağlı Kamp Liderliği belgelerine sahiptir.